

Obsah

IV Akty přijaté před 1. prosincem 2009 podle Smlouvy o ES, Smlouvy o EU a Smlouvy o Euratomu

- ★ **Rozhodnutí Kontrolního úřadu ESVO č. 28/09/KOL ze dne 29. ledna 2009, kterým se po šedesáté osmé mění procesní a hmotná pravidla v oblasti státní podpory přijetím tří nových kapitol o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí, o rekapitalizaci finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže a o přechodném rámci pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financím za současné finanční a hospodářské krize** 1

Cena: 3 EUR

CS

Akty, jejichž název není vytištěn tučně, se vztahují ke každodennímu řízení záležitostí v zemědělství a obecně platí po omezenou dobu. Názvy všech ostatních aktů jsou vytištěny tučně a předchází jim hvězdička.

IV

(Akty přijaté před 1. prosincem 2009 podle Smlouvy o ES, Smlouvy o EU a Smlouvy o Euratomu)

ROZHODNUTÍ KONTROLNÍHO ÚŘADU ESVO

č. 28/09/KOL

ze dne 29. ledna 2009,

kterým se po šedesáté osmé mění procesní a hmotná pravidla v oblasti státní podpory přijetím tří nových kapitol o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí, o rekapitalizaci finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže a o přechodném rámci pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financím za současné finanční a hospodářské krize

KONTROLNÍ ÚŘAD ESVO ⁽¹⁾,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru ⁽²⁾,
a zejména na články 61 až 63 a protokol 26 této dohody,

s ohledem na Dohodu mezi státy ESVO o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora ⁽³⁾, a zejména na článek 24 a čl. 5 odst. 2 písm. b) této dohody,

vzhledem k tomu, že podle článku 24 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru Úřad uplatňuje ustanovení Dohody o EHP týkající se státní podpory,

vzhledem k tomu, že podle čl. 5 odst. 2 písm. b) Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru vydá Úřad oznámení nebo pokyny k záležitostem, kterými se Dohoda o EHP zabývá, pokud to tato dohoda nebo Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru výslovně stanoví nebo pokud to Úřad považuje za nezbytné,

s odkazem na procesní a hmotná pravidla v oblasti státní podpory přijatá Úřadem dne 19. ledna 1994 ⁽⁴⁾,

vzhledem k tomu, že Evropská komise ⁽⁵⁾ dne 13. října 2008 přijala sdělení o „Použití pravidel pro poskytování státní

podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí“ ⁽⁶⁾,

vzhledem k tomu, že Komise dne 5. prosince 2008 přijala sdělení s názvem „Rekapitalizace finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže“ ⁽⁷⁾,

vzhledem k tomu, že Komise dne 17. prosince 2008 přijala sdělení s názvem „Přechodný rámec Společenství pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financím za současné finanční a hospodářské krize“ ⁽⁸⁾,

vzhledem k tomu, že se tato sdělení týkají i Evropského hospodářského prostoru,

vzhledem k tomu, že v celém Evropském hospodářském prostoru je třeba zajistit jednotné uplatňování pravidel EHP pro státní podporu,

vzhledem k tomu, že podle bodu II v položce „VŠEOBECNÉ“ na konci přílohy XV Dohody o EHP má Úřad přijmout po konzultaci s Evropskou komisí právní akty odpovídající právním aktům přijatým Komisí,

po konzultaci s Komisí,

s odkazem na skutečnost, že Úřad se státy ESVO Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem tuto záležitost písemně konzultoval dne 19. ledna 2009,

⁽¹⁾ Dále jen „Úřad“.

⁽²⁾ Dále jen „Dohoda o EHP“.

⁽³⁾ Dále jen „Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru“.

⁽⁴⁾ Pravidla pro uplatňování a výklad článků 61 a 62 Dohody o EHP a článku 1 protokolu 3 k Dohodě o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru, která byla přijata a vydána Kontrolním úřadem ESVO dne 19. ledna 1994, zveřejněná v *Úředním věstníku Evropské Unie* (dále jen *Úř. věst.* L 231, 3.9.1994, s. 1), a dodatku EHP č. 32 ze dne 3. září 1994, s. 1. Pokyny byly naposledy pozměněny dne 17. prosince 2008. Dále jen „pokyny pro státní podporu“. Aktualizované znění pokynů pro státní podporu je k dispozici na internetové stránce Úřadu: http://www.efasurv.int/fieldsOfWork/fieldStateAid/state_aid_guidelines

⁽⁵⁾ Dále jen „Komise“.

⁽⁶⁾ *Úř. věst.* C 270, 25.10.2008, s. 8.

⁽⁷⁾ *Úř. věst.* C 10, 15.1.2009, s. 2.

⁽⁸⁾ *Úř. věst.* C 16, 22.1.2009, s. 1.

PŘIJAL TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 2

Pouze anglické znění je závazné.

Článek 1

Pokyny pro státní podporu budou pozměněny přijetím tří nových kapitol o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí, o rekapitalizaci finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže a o přechodném rámci pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financím za současné finanční a hospodářské krize. Tyto tři kapitoly jsou uvedeny v přílohách I, II a III tohoto rozhodnutí.

V Bruselu dne 29. ledna 2009.

Za Kontrolní úřad ESVO

Per SANDERUD
předseda

Kurt JÄGER
člen sboru

PŘÍLOHA I

Použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí⁽¹⁾

1. ÚVOD

- (1) Globální finanční krize podstatně zesílila a má v současnosti závažné dopady na bankovní sektor EHP. Kromě specifických problémů, které souvisí zejména s americkým trhem hypoték a aktiv zajištěných hypotékami nebo se ztrátami způsobenými nepřiměřeně rizikovými strategiemi jednotlivých bank došlo v posledních měsících v rámci bankovního sektoru k obecnému narušení důvěry. Pronikavá nejistota, pokud jde o úvěrové riziko jednotlivých finančních institucí, zmrazila trh mezibankovních půjček, a v důsledku toho se postupně ztížil přístup veškerých finančních institucí k likviditě.
- (2) Současná situace ohrožuje existenci jednotlivých finančních institucí v důsledku problémů, které jsou výsledkem jejich konkrétních obchodních modelů nebo obchodních postupů, jejichž nedostatky krize finančních trhů zviditelnila a zdůraznila. Pokud tyto instituce mají spíše znovu nabyt dlouhodobou životaschopnost, než aby byly poslány do likvidace, bude zapotřebí rozsáhlé restrukturalizace jejich činností. Za daných okolností krize ovlivňuje rovněž finanční instituce, které jsou v zásadě zdravé a jejichž obtíže plynou výlučně z obecných podmínek na trhu, které podstatně omezily přístup k likviditě. Zajištění dlouhodobé životaschopnosti těchto institucí bude zřejmě vyžadovat méně podstatnou restrukturalizaci. V každém případě však opatření přijatá státem ESVO na podporu (určitých) institucí působících na jeho vnitrostátním finančním trhu mohou zvýhodňovat tyto instituce na úkor jiných finančních institucí působících v daném státě ESVO nebo v jiných státech ESVO.
- (3) Rada ve složení pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN) přijala dne 7. října 2008 závěry, ve kterých se zavázala přijmout všechna nezbytná opatření na podporu zdraví a stability bankovního systému, aby se obnovila důvěra a řádné fungování finančního sektoru. Rekapitalizace zranitelných systémově významných finančních institucí byla mezi jinými určena jako jeden z prostředků náležité ochrany zájmu vkladatelů a stability systému. Dále se odsouhlasilo, že o veřejné intervenci je třeba rozhodnout na vnitrostátní úrovni, avšak v koordinovaném rámci a na základě celé řady společných zásad EU⁽²⁾. Při této příležitosti Komise nabídla, že v brzké době vydá pokyny stanovící obecný rámec, v němž by bylo možné rychle posoudit slučitelnost státní podpory v oblasti rekapitalizačních systémů a systémů záruk, jakož i případy uplatnění takových systémů.
- (4) Vzhledem k rozsahu krize, která nyní ohrožuje i v zásadě zdravé banky, vysokému stupni integrace a vzájemné provázanosti evropských finančních trhů a drastickým dopadům případného úpadku systémově významných finančních institucí, což by krizi nadále posílilo, Úřad uznává, že státy ESVO mohou považovat za nezbytné přijmout přiměřená opatření s cílem ochránit stabilitu finančního systému. Vzhledem ke zvláštní povaze současných problémů ve finančním sektoru mohou taková opatření překročit rozsah stabilizace jednotlivých finančních institucí a zahrnout obecné systémy.
- (5) Při použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá v souvislosti s krizí na finančních trzích je třeba vzít řádně v potaz současnou výjimečnou okolnost, Úřad však musí zajistit, že taková opatření nezpůsobují zbytečné narušování hospodářské soutěže mezi finančními institucemi působícími na trhu nebo negativní vedlejší účinky na jiné státy EHP. Účelem této kapitoly je poskytnout vodítko, pokud jde o kritéria týkající se slučitelnosti obecných systémů s Dohodou o EHP a rovněž o jednotlivé případy použití takových systémů a o systémově významné případy *ad hoc*. Při uplatňování těchto kritérií na opatření přijatá státy ESVO bude Úřad postupovat s nezbytnou rychlostí, která je nutná k zajištění právní jistoty a obnovení důvěry ve finanční trhy.

(1) Tato kapitola odpovídá sdělení Komise – Použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí (Úř. věst. C 270, 25.10.2008, s. 8).

(2) Závěry Rady ve složení pro hospodářství a finance (ECOFIN) vyjmenovávají tyto zásady:

- intervence by měly být včasné a podpora by měla být v zásadě dočasná,
- členské státy budou důsledně respektovat zájmy daňových poplatníků,
- současní akcionáři by měli nést přiměřené dopady dané intervence,
- členské státy by měly být s to dosáhnout změny v řízení finančních institucí,
- vedoucím pracovníkům by neměly náležet nepřiměřené odměny – vlády mohou mít mimo jiné pravomoc zasahovat do odměňování,
- musí být chráněn legitimní zájem soutěžitelů, zejména prostřednictvím pravidel pro poskytování státní pomoci,
- je třeba zamezit negativním dopadům na jiné oblasti.

2. OBECNÉ ZÁSADY

- (6) Státní podpora jednotlivým podnikům v obtížích se v běžném případě posuzuje podle čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP a podle kapitoly o podpoře na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích pokynů pro státní podporu ⁽¹⁾ (dále jen „pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci“), které vyjadřují výkladové stanovisko Úřadu k čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP, pokud jde o tento typ podpory. Pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci jsou obecně platné, přičemž stanoví některá zvláštní kritéria pro finanční sektor.
- (7) Kromě toho v souladu s čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP může Úřad povolit státní podporu, která má „napravit vážnou poruchu v hospodářství některého státu ESVO“.
- (8) Úřad opětovně potvrzuje, že v souladu s judikaturou a rozhodnutími Komise v této oblasti ⁽²⁾ vyžaduje čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP restriktivní výklad, pokud jde o to, co může být považováno za vážnou poruchu v hospodářství některého státu ESVO.
- (9) Vzhledem ke stupni závažnosti, jehož současná krize na finančních trzích dosáhla, a jejímu možnému dopadu na celkové hospodářství členských států EHP, má Úřad za to, že čl. 61 odst. 3 písm. b) je za současných okolností použitelným právním základem pro opatření podpory přijatá za účelem zvládnutí této systémové krize. To se zejména uplatňuje na podpory, které jsou poskytnuty formou obecných systémů dostupných některým nebo všem finančním institucím v státu ESVO. Pokud orgány státu ESVO odpovědné za finanční stabilitu oznámí Úřadu, že existuje riziko takové závažné poruchy, bude mít tato skutečnost pro Úřad během jeho posouzení podpory podstatný význam.
- (10) Intervence *ad hoc* států ESVO nejsou za podmínek splňujících kritéria čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP vyloučeny. Posouzení podpory v případě jak systémů, tak i intervencí *ad hoc* by se mělo řídit obecnými zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci přijatých v souladu s čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP, současné okolnosti však mohou umožnit schválení výjimečných opatření, jako jsou mimořádná strukturální opatření, ochrana zájmů třetích stran, jako jsou věřitelé, a záchranná opatření, jejichž časový rozsah případně přesahuje šest měsíců.
- (11) Nicméně je třeba zdůraznit, že z výše zmíněných úvah vyplývá, že použití čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP nelze považovat za obecnou zásadu v krizových situacích v jiných jednotlivých odvětvích, pokud neexistuje srovnatelné riziko, že budou mít přímý vliv na hospodářství států ESVO jako celek. Pokud se jedná o finanční sektor, uplatnění tohoto ustanovení je možné pouze za skutečně závažných okolností, kdy je ohroženo celkové fungování finančních trhů.
- (12) I když existuje vážná porucha v hospodářství některého státu ESVO v souladu s výše uvedenými zásadami, není možné použít čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP neomezeně, ale pouze po dobu, kdy krizová situace odůvodňuje jeho použití.
- (13) To znamená, že je potřeba pravidelně přezkoumávat všechny obecné systémy stanovené na tomto základě, tj. včetně záručních nebo rekapitalizačních systémů, a ukončit je, jakmile to hospodářská situace dotčeného státu ESVO dovolí. Úřad uznává, že je v současnosti nemožné předpovědět dobu trvání současných mimořádných problémů na finančních trzích a že bude možná nevyhnutelně nutné oznámit, že opatření bude prodlouženo po dobu, po kterou bude krize pokračovat, aby se obnovila důvěra, nicméně považuje za nezbytný prvek slučitelnosti obecného systému s Dohodou o EHP skutečnost, že stát ESVO bude provádět nejméně každých šest měsíců přezkum a bude podávat Úřadu zprávy o výsledku takového přezkumu.
- (14) Dále má Úřad za to, že zacházení s nelikvidními, ale jinak v zásadě zdravými finančními institucemi (pokud by neexistovaly současné výjimečné okolnosti) by se mělo odlišovat od zacházení s finančními institucemi, které mají problémy vnitřního původu. V prvním případě jsou problémy týkající se životaschopnosti ze své povahy vnějšího původu a souvisí spíše se současnou extrémní situací na finančním trhu, než se slabou výkonností nebo podstupováním nepřiměřeného rizika. V důsledku toho budou narušení hospodářské soutěže vyplývající ze systémů na podporu životaschopnosti takových institucí omezenější a bude nutná méně zásadní restrukturalizace. Naopak na ostatní finanční instituce, u kterých existuje pravděpodobnost, že jsou zejména ovlivněny ztrátami vyplývajícími například ze slabé výkonnosti, špatné správy aktiv a závazků nebo riskantních strategií, by se vztahoval běžný rámec podpor na záchranu a bylo by zapotřebí zejména rozsáhlé restrukturalizace a rovněž kompenzačních opatření s cílem omezit narušení hospodářské soutěže ⁽³⁾. V každém případě však, pokud nebudou přijata vhodná ochranná opatření, může provádění záručních a rekapitalizačních systémů způsobit závažná narušení hospodářské soutěže, protože by mohly nepřiměřeně zvýhodňovat příjemce podpory na úkor jejich soutěžitelů nebo mohou prohloubit problémy spojené s likviditou finančních institucí se sídlem v jiných státech EHP.

⁽¹⁾ Pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci byly Úřadem přijaty s rozhodnutím č. 305/04/KOL ze dne 1. prosince 2004.

⁽²⁾ Viz v zásadě spojené věci T-132/96 a T-143/96 Freistaat Sachsen and Volkswagen AG v. Komise [1999] Sb. rozh. II-3663, bod 167. Potvrzeno v rozhodnutí Komise 98/490/ES ve věci C 47/1996, Crédit Lyonnais (Úř. věst. L 221, 8.8.1998, s. 28), bod 10.1, rozhodnutí Komise 2005/345/ES ve věci C28/2002 Bankgesellschaft Berlin (Úř. věst. L 116, 4.5.2005, s. 1), body 153 a násl., a rozhodnutí Komise 2008/263/ES ve věci C50/2006 BAWAG (Úř. věst. L 83, 26.3.2008, s. 7), bod 166. Viz rozhodnutí Komise ve věci NN 70/07, Northern Rock (Úř. věst. C 43, 16.2.2008, s. 1), rozhodnutí Komise ve věci NN 25/08, Rescue aid to WestLB (Úř. věst. C 189, 26.7.2008, s. 3), rozhodnutí Komise ze dne 4. června 2008 ve věci C9/2008 SachsenLB, dosud nezveřejněné.

⁽³⁾ Rozumí se, že přesná povaha a načasování restrukturalizace, kterou je potřeba provést, mohou být ovlivněny současnou dramatickou situací na finančních trzích.

(15) Kromě toho v souladu s obecnými zásadami Dohody o EHP upravujícími pravidla pro poskytování státních podpor, které vyžadují, aby poskytnutá podpora nepřekročila meze toho, co je nezbytně nutné k dosažení jejího legitimního cíle, a aby se zamezilo narušením hospodářské soutěže nebo se tato narušení co nejvíce omezila, a s řádným přihlédnutím k současným okolnostem, musí být všechna obecná opatření podpory

— dobře cílená, aby mohla účinně dosáhnout cíle nápravy vážné poruchy v hospodářství,

— přiměřená vzhledem k problémům, kterým čelí, přičemž nebudou překračovat meze toho, co je nezbytně nutné k dosažení tohoto účelu,

— navržená v takové podobě, aby omezila negativní vedlejší účinek na soutěžitele, jiná odvětví a jiné státy EHP.

(16) Dodržování těchto kritérií v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory a základními svobodami zakotvenými v Dohodě o EHP, včetně zásady nediskriminace, je nezbytné pro uchování řádného fungování vnitřního trhu. Úřad bude brát v úvahu v rámci svého posouzení tato kritéria, aby rozhodla o slčitelnosti níže vyjmenovaných opatření státní podpory s Dohodou o EHP.

3. ZÁRUKY POKRÝVAJÍCÍ ZÁVAZKY FINANČNÍCH INSTITUCÍ

(17) Z výše stanovených zásad vyplývají následující úvahy týkající se záručních systémů na ochranu závazků zřízených ve formě prohlášení, právního předpisu nebo smluvního režimu, přičemž se rozumí, že tyto úvahy jsou obecné povahy a je třeba je přizpůsobit zvláštním okolnostem každého jednotlivého případu.

3.1 Způsobilost k využití systému záruk

(18) Pokud některé subjekty trhu nemohou mít ze záruky prospěch, může vzniknout podstatné narušení hospodářské soutěže. Kritéria způsobilosti pro podporu, která musí splňovat finanční instituce, pokud chtějí využít takové záruky, musí být objektivní, musí řádně zohledňovat jejich roli v příslušném bankovním systému a celkovém hospodářství a nesmí být diskriminační, aby se zamezilo nežádoucím narušujícím účinkům na sousední trhy a vnitřní trh jako celek. V souladu se zásadou nediskriminace na základě národnosti by měly být systémem pokryty všechny instituce zapsané v obchodním rejstříku dotčeného státu ESVO vyvíjející podstatné činnosti v tomto státu ESVO, včetně jejich dceřiných společností.

3.2 Věcná působnost záruky – typy pokrytých závazků

(19) Za současných výjimečných okolností bude zřejmě nutné ujistit vkladatele, že neutrpí ztráty, aby se omezilo náhlé vybírání vkladů a nepřiměřené negativní dopady na zdravé banky. V souvislosti se systémovou krizí tedy mohou být obecné záruky chránící vklady drobných klientů (a dluhy drobných klientů) v zásadě legitimní součástí reakce veřejné politiky.

(20) Pokud jde o záruky, které jsou nad rámec vkladů drobných klientů, výběr typů dluhu a závazků pokrytých zárukou musí být v rámci možností cílený na specifický zdroj potíží, a musí být omezený na to, co lze považovat za nezbytné k vypořádání se s příslušnými aspekty současné finanční krize, protože jinak by mohlo dojít ke zdržení nezbytného procesu přizpůsobení a vzniku škodlivého morálního hazardu⁽¹⁾.

(21) V souladu s touto zásadou může zmrazení mezibankovních půjček způsobené narušením důvěry mezi finančním institucemi odůvodnit také poskytnutí záruk pro určité typy velkých komerčních vkladů a dokonce krátkodobých a střednědobých dluhových nástrojů v rozsahu, v jakém nejsou takovéto závazky již přiměřeně chráněny stávajícími investičními i pravidly mezi investory nebo jinými způsoby⁽²⁾.

(22) Rozšíření rozsahu pokrytí jakékoliv záruky na další typy dluhů mimo tento relativně široký rámec by vyžadovalo hlubší kontrolu, pokud jde o jeho odůvodnění.

(23) Takové záruky by v zásadě neměly zahrnovat podřízený dluh (kapitál „Třídy 2“) nebo nerozlišené pokrytí všech závazků, protože to by stěžejně směřovalo k ochraně zájmů akcionářů a ostatních investorů rizikového kapitálu. Pokud je takový dluh pokrytý, čímž se umožní expanze kapitálu a tedy i zvýšení úvěrové činnosti, mohou být nezbytná zvláštní omezení.

⁽¹⁾ Prostředkem zajišťujícím přiměřenost příslušného systému by také mohlo být omezení částky dostupné záruky, popřípadě i v závislosti na výši bilanční sumy příjemce záruky.

⁽²⁾ Jako jsou například kryté dluhopisy a dluhy a vklady zaručené vládními dluhopisy nebo krytými dluhopisy.

3.3 Časová působnost systému záruk

- (24) Trvání a působnost jakéhokoliv záručního systému, jehož rozsah přesahuje záruční systém pro vklady drobných klientů, musí být omezen na nezbytné minimum. V souladu s obecnými zásadami stanovenými výše a s ohledem na v současné době nepředvídatelnou dobu trvání zásadních poruch ve fungování finančních trhů Úřad považuje za nezbytný prvek slučitelnosti jakéhokoliv obecného systému s Dohodou o EHP skutečnost, že stát ESVO provede každých šest měsíců přezkum, který bude zahrnovat odůvodnění pro pokračující používání systému a možnost přizpůsobení se vývoji situace na finančních trzích. Výsledky tohoto přezkumu budou muset být předány Úřadu. Za předpokladu, že je takový pravidelný přezkum zajištěn, může schválení systému pokrývat časové období delší než šest měsíců a v zásadě může dosahovat až dvou let. Toto období může být dále prodlouženo na základě souhlasu Úřadu po dobu, která je nezbytná v důsledku krize na finančních trzích. Pokud systém umožňuje, aby záruky nadále pokrývaly příslušný dluh až do data splatnosti, které je pozdější než datum uplynutí doby, na kterou je vydána záruka v rámci systému, bude zapotřebí dodatečných ochranných opatření, aby se zamezilo nepřiměřenému omezení hospodářské soutěže. Taková ochranná opatření mohou zahrnovat kratší dobu, na kterou je záruka poskytnuta, než je v zásadě povoleno v této kapitole, odrazující cenové podmínky a přiměřená kvantitativní omezení, pokud jde o dluh pokrytý zárukou.

3.4 Podpora omezená na minimum – příspěvek soukromého sektoru

- (25) V souladu s obecnou zásadou platnou pro státní podporu, a sice, že částka a intenzita podpory musí být omezeny na nezbytné minimum, musí státy ESVO učinit přiměřené kroky, aby zajistily podstatný příspěvek příjemců podpory a sektoru na náklady záruky a pokud to bude zapotřebí, na náklady státní intervence, pokud musí být záruka použita.
- (26) Přesný výpočet a složení takového příspěvku závisí na konkrétních okolnostech. Úřad má za to, že vhodné spojení některých nebo všech následujících prvků⁽¹⁾ postačuje k tomu, aby byl splněn požadavek podpory omezené na nezbytné minimum:

- Záruční systém musí být založen na přiměřené odměně, kterou platí jednotlivě finanční instituce, jež jsou příjemci podpory, nebo finanční sektor jako celek⁽²⁾. Vzhledem k tomu, že je obtížné určit tržní sazbu pro záruky takovéto povahy a rozsahu, kdy neexistuje srovnatelné základní kritérium, a vzhledem k tomu, že za současných okolností může být pro příjemce podpory obtížné zaplatit částky, které by se měly řádně účtovat, by se poplatky účtované za umožnění využití systému měly co nejvíce přiblížit tomu, co je možné považovat za tržní cenu. Přiměřený cenový mechanismus odrážející různé stupně rizik a různé úvěrové profily a potřeby příjemců podpory bude důležitou složkou přiměřenosti opatření.
- Pokud je nutné použít záruku, mohl by další významný příspěvek soukromého sektoru spočívat v pokrytí nejméně podstatné části nesplacených závazků podniku, který je příjemcem podpory (pokud nadále existuje) nebo sektoru, přičemž intervence státu ESVO by se omezila na částky přesahující tento příspěvek.
- Úřad uznává, že příjemci podpory možná nebudou schopni zaplatit okamžitě celkovou částku přiměřené odměny. Aby se tedy doplnily nebo částečně nahradily předcházející prvky, mohou státy ESVO zvážit zavedení doložky o následném získání zpět (tzv. clawback clause) nebo doložky o zaplacení za lepší hospodářské situace (tzv. better fortunes clause), což by od příjemců podpory vyžadovalo zaplatit buď dodatečnou odměnu za poskytnutí záruky jako takové (v případě, že není nutné záruku použít), nebo nahradit alespoň částečně jakékoliv částky zaplacené státem ESVO v rámci této záruky (v případě, že je nutné záruku použít), jakmile tak mohou učinit.

3.5 Zamezení nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže

- (27) Vzhledem k nevyhnutelným rizikům, že záruční systém bude mít negativní účinky na banky, které nejsou příjemci podpory, včetně bank v jiných státech EHP, musí systém zahrnovat vhodný mechanismus k omezení takových narušení hospodářské soutěže a k zamezení možnému zneužívání zvýhodněné situace příjemců podpory, ze které mají prospěch díky státní záruce. Taková ochranná opatření, která jsou také důležitá k zamezení morálního hazardu, by měla zahrnovat přiměřenou kombinaci těchto prvků⁽³⁾:

- ustanovení zavazující k určitému chování, které zajistí, že finanční instituce, které jsou příjemci podpory, nebudou provádět agresivní expanzi na základě poskytnuté záruky na úkor soutěžitelů, kteří takové ochrany nepožívají. To může být provedeno například prostřednictvím:

- i) omezení takové obchodní činnosti, jako je například reklama, která zmiňuje skutečnost, že je banka, která je příjemcem podpory, chráněná zárukou, cenová nebo obchodní expanze, například prostřednictvím zavedením mezní hodnoty pro podíl na trhu⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ Tento seznam nástrojů, které přispívají k cíli omezení podpory na nezbytné minimum, není vyčerpávající.

⁽²⁾ Např. prostřednictvím asociace soukromých bank.

⁽³⁾ Tento seznam nástrojů, které přispívají k cíli zamezení nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, není vyčerpávající.

⁽⁴⁾ Zadržení zisků za účelem zajištění přiměřené rekapitalizace by také mohlo být prvkem, který lze v této souvislosti zvažovat.

- ii) omezení výše bilanční sumy institucí, které jsou příjemci podpory, ve vztahu k vhodné referenční hodnotě (např. hrubý domácí produkt nebo růst peněžního trhu ⁽¹⁾),
 - iii) zákaz chování, které by bylo neslučitelné s účelem záruky, jako je například zpětný nákup akcií finančními institucemi, které jsou příjemci podpory nebo vydávání nových akciových opcí pro vedení,
- vhodná ustanovení, která umožní dotčenému státu ESVO vyžadovat dodržování těchto ustanovení zavazujících k určitému jednání, včetně sankce odejmutí ochrany v podobě záruky finanční instituci, která je příjemcem podpory, pokud tyto doložky nedodrží.

3.6 Následná nápravná opatření

- (28) Úřad má za to, že aby se v co největším možném rozsahu zamezilo narušením hospodářské soutěže, je třeba považovat obecný záruční systém za dočasné mimořádné opatření, jehož cílem je odstranit akutní projevy současné krize na finančních trzích. Taková opatření nemohou ze své podstaty představovat plnohodnotnou reakci na příčiny této krize, které jsou spojeny se strukturálními nedostatky ve fungování organizace finančních trhů, se specifickými problémy jednotlivých finančních institucí nebo s kombinací obojího.
- (29) Proto musí být záruční systém v přiměřené době doplněn o nezbytná nápravná opatření pro sektor jako celek, případně o restrukturalizaci nebo likvidaci jednotlivých příjemců podpory, zejména v těch případech, kdy musí být záruka použita.

3.7 Použití systému na jednotlivé případy

- (30) Pokud je třeba použít záručního systému ve prospěch jednotlivých finančních institucí, je nezbytné, aby po tomto mimořádném záchranném opatření, které má za cíl zachovat existenci nesolventních institucí, což zapříčiní dodatečné narušení hospodářské soutěže kromě narušení, které již vyplývá z obecného zavedení systému, následovaly, co nejdříve to situace na finančních trzích dovolí, přiměřené kroky vedoucí k restrukturalizaci nebo likvidaci příjemce podpory. To předpokládá požadavek oznámení restrukturalizačního nebo likvidačního plánu pro příjemce plateb v rámci záruky, který bude odděleně posouzen Úřadem, pokud jde o jeho soulad s pravidly pro poskytování státní podpory ⁽²⁾.
- (31) Při posuzování restrukturalizačního plánu bude Úřad sledovat splnění těchto požadavků:
- zajištění obnovení dlouhodobé životaschopnosti dotčené finanční instituce,
 - zajištění, že je podpora udržována na minimu a že se soukromý sektor podstatnou měrou podílí na nákladech restrukturalizace,
 - zaručení, že nedojde k nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže a k neodůvodněným zvýhodněním vyplývajícím z aktivace záruky.
- (32) Při tomto posouzení se může Úřad opírat o zkušenosti získané při uplatňování pravidel pro poskytování státní podpory finančním institucím v minulosti, přičemž přihlédne ke zvláštní povaze krize, která dosáhla takového rozměru, že je třeba ji posuzovat jako vážnou poruchu v hospodářství států EHP.
- (33) Úřad také zohlední rozlišení mezi opatřeními podpory, která jsou zapotřebí výlučně kvůli současnému obtížnému přístupu k likviditě a která se týkají jinak zásadně zdravé finanční instituce, oproti pomoci poskytnuté příjemcům podpory, kteří navíc trpí strukturálními problémy se solventností spojenými například s jejich obchodním modelem nebo investiční strategií. Obecně vzbuzuje pomoc poslední uvedené kategorii příjemců podpory větší obavy.

⁽¹⁾ Přičemž je nutné zaručit dostupnost úvěrů hospodářskému sektoru, zejména v případě hospodářské recese.

⁽²⁾ Úřad má v zásadě za to, že v případě, že je nutné poskytnout platby finanční instituci, která je příjemcem podpory, musí během šesti měsíců po platbě následovat restrukturalizační plán nebo případně likvidační plán. Aby se usnadnila práce států ESVO a Úřadu, bude Úřad připraven posoudit hromadná oznámení podobných případů restrukturalizace či likvidace. Úřad může mít za to, že není třeba poskytnout plán, pokud se jedná výlučně o likvidaci instituce, nebo pokud je její velikost zanedbatelná.

4. REKAPITALIZACE FINANČNÍCH INSTITUCÍ

- (34) Druhým systémovým opatřením jakožto reakcí na stávající finanční krizi je vytvoření rekapitalizačního systému, kterého by bylo možno použít na podporu finančních institucí, jež jsou v zásadě zdravé, ale čelí obtížím z důvodů mimořádných podmínek na finančních trzích. Cílem toho opatření by bylo poskytnutí veřejných prostředků, aby se posílily zdroje kapitálu finančních institucí buď přímo, nebo aby se usnadnilo poskytování soukromého kapitálu jiným způsobem a aby se zabránilo negativním dopadům na jiné oblasti.
- (35) Obecně se výše uvedené úvahy týkající se obecných záručních systémů uplatní obdobně i na rekapitalizační systémy. To se týká:
- objektivních a nediskriminačních kritérií nároků na podporu,
 - časové působnosti systému,
 - omezení podpory na nezbytné minimum,
 - potřeby ochranných opatření proti případným zneužitím a nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, přičemž je třeba vzít v úvahu, že nezvratná povaha kapitálové podpory znamená nutnost ustanovení v systému, která dovolí státu ESVO sledovat a vymáhat dodržování těchto ochranných opatření a učinit náležité kroky k zamezení nepřiměřených narušení hospodářské soutěže v pozdějším stadiu ⁽¹⁾ pokud je to třeba,
 - požadavku, aby po rekapitalizaci jakožto mimořádném opatření na podporu finanční instituce v krizi následoval restrukturalizační plán pro příjemce podpory, který bude odděleně posuzován Úřadem, přičemž se vezme v úvahu jak rozlišení mezi v zásadě zdravými finančními institucemi, které jsou výlučně ovlivněny současnými omezeními, pokud jde o přístup k likviditě, a příjemci podpory, kteří navíc trpí strukturálními problémy se solventností spojenými například s jejich obchodním modelem nebo investiční strategií, a zohlední se vliv tohoto rozlišení na míru potřeby restrukturalizace.
- (36) Ze zvláštní povahy rekapitalizačního opatření plynou následující úvahy.
- (37) Nárok na podporu by měl založen na objektivních kritériích, jako jsou potřeba zajistit dostatečnou úroveň kapitalizace s ohledem na požadavky solventnosti, což však nesmí vést k neodůvodněnému diskriminačnímu zacházení. Pozitivním prvkem by bylo hodnocení potřeby podpory orgány finančního dohledu.
- (38) Kapitálová podpora musí být omezena na nezbytné minimum a neměla by příjemci podpory umožnit provádět agresivní obchodní strategie nebo expanzi jeho činností nebo jiné záměry, které by znamenaly nepřiměřená narušení hospodářské soutěže. V této souvislosti by bylo kladně hodnoceno udržení zvýšené úrovně minimálních požadavků na solventnost nebo omezení celkové výše bilanční sumy finanční instituce. Příjemci podpory by měli za podmínky současné krize co nejvíce přispět svými vlastními prostředky včetně soukromé účasti ⁽²⁾.
- (39) Kapitálové intervence ve finančních institucích musí být provedeny za takových podmínek, které co nejvíce omezí částku podpory. V souladu se zvolenými nástroji (tj. akcie, opční listy, podřízený kapitál aj.) by dotčený stát ESVO měl v zásadě získat práva, jejichž hodnota odpovídá jeho příspěvku na rekapitalizaci. Emisní cena nových akcií musí být určena na základě tržně zaměřeného ocenění. Aby se zajistilo, že je veřejná podpora poskytnuta pouze výměnou za přiměřenou protihodnotu, budou kladně posuzovány nástroje jako prioritní akcie s přiměřeným zhodnocením. Jako alternativu je třeba zvážit zavedení mechanismů zpětného získání (tzv. „claw-back mechanism“) nebo doložek o zaplacení za lepší hospodářské situace (tzv. better fortunes clauses).
- (40) Podobné úvahy se uplatní i na ostatní opatření a systémy, jejichž cílem je řešení problémů, které mají finanční instituce, pokud jde o jejich aktiva, a které přispívají k posílení kapitálových požadavků institucí. Zejména v případech, kdy stát ESVO nakoupí nebo vymění aktiva, bude nutné, aby zhodnocení odráželo související rizika, aniž by došlo k nepřiměřené diskriminaci, pokud jde o prodejce.

⁽¹⁾ V souladu s pokyny pro podporu na záchranu a restrukturalizaci.

⁽²⁾ Je možné, že poskytnutí určitého příspěvku předem bude zapotřebí nahradit ustanoveními umožňujícími dodatečné příspěvky v pozdějším stadiu.

(41) Schválení systému podpory neznamená, že by byl stát ESVO vyjmut z povinnosti překládat Úřadu každých šest měsíců zprávu o uplatňování tohoto systému a během šesti měsíců od data intervence individuální plány pro podniky, které jsou příjemci podpory ⁽¹⁾.

(42) Stejně jako v případech systémů záruk, avšak s ohledem na ze své podstaty nezvratnou povahu rekapitalizačních opatření, bude Úřad provádět posouzení takových plánů způsobem, aby se zajistila soudržnost výsledků rekapitalizace v rámci systému s výsledky opatření rekapitalizace přijatých mimo rámec tohoto systému v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci, přičemž vezme v úvahu zvláštní povahu systémové krize na finančních trzích.

5. ŘÍZENÁ LIKVIDACE FINANČNÍCH INSTITUCÍ

(43) V souvislosti se současnou finanční krizí může stát ESVO také zvažovat provedení řízené likvidace určitých finančních institucí v rámci jeho územní příslušnosti. Taková řízená likvidace, která může být případně provedena ve spojení s příspěvkem z veřejných prostředků, se může použít v jednotlivých případech buď jako druhý krok po záchranné podpoře jednotlivé finanční instituce, pokud bude jasné, že u této finanční instituce nelze provést úspěšnou restrukturalizaci, nebo jako jediná akce. Řízená likvidace může také být součástí obecného záručního systému, tj. pokud stát ESVO zahájí likvidaci finančních institucí, pro které musela být záruka aktivována.

(44) Posouzení takového systému a jednotlivých likvidačních opatření přijatých v rámci takového systému se opět obdobně řídí stejnými zásadami, jaké byly stanoveny výše pro záruční systémy.

(45) Ze specifické povahy likvidačního opatření plynou následující úvahy.

(46) V souvislosti s likvidací je nutné zejména dbát na to, aby se co nejvíce omezil morální hazard, zejména prostřednictvím vyloučení akcionářů a případně určitých typů dlužníků, pokud jde o získání prospěchu z jakékoliv podpory v souvislosti s řízenou likvidací.

(47) Aby se zamezilo nepřiměřeným narušením hospodářské soutěže, měla by být fáze likvidace omezena na dobu nezbytně nutnou pro řádné provedení likvidace. Po dobu, po kterou finanční instituce pokračuje v činnosti, by neměla vyvíjet žádné nové aktivity, ale pouze pokračovat ve stávajících aktivitách. Bankovní licence by měla být odňata co nejdříve.

(48) Při zajištění skutečnosti, že částka podpory bude omezena na nezbytné minimum s ohledem na sledovaný cíl, je třeba vzít v úvahu, že ochrana finanční stability za současných finančních nepokojů může znamenat, že bude zapotřebí vyplatit některé věřitele likvidované banky za pomoci opatření podpory. Volba kritérií pro výběr typů závazků pro tento účel by se měla řídit stejnými pravidly jako v případě závazků pokrytých systémem záruk.

(49) Aby se zajistilo, že nebude poskytnuta podpora kupcům finanční instituce nebo jejich částí nebo prodaným subjektům, je důležité, aby se dodržely určité podmínky prodeje. Úřad bude při svém posouzení, zda se případně jedná o podporu, vycházet z následujících kritérií:

— postup prodeje by měl být otevřený a nediskriminační,

— prodej by se měl uskutečnit za tržních podmínek,

— finanční instituce nebo vláda, v závislosti na zvolené struktuře, by měly stanovit co nejvyšší prodejní cenu dotčeného jmění a závazků,

— v případě, že je nezbytné poskytnout podporu na hospodářskou činnost, která bude součástí prodeje, bude nutné provést individuální posouzení v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci.

(50) Pokud uplatnění těchto kritérií povede ke zjištění, že se jedná o podporu kupcům nebo prodaným subjektům, bude slučitelnost této podpory s Dohodou o EHP posouzena odděleně.

⁽¹⁾ Aby se usnadnila práce států ESVO a Úřadu, bude Úřad připraven posoudit hromadná oznámení podobných případů restrukturalizace. Úřad může mít za to, že není třeba poskytnout tento plán, pokud se jedná výlučně o likvidaci instituce, nebo pokud je rozsah její zbytkové hospodářské činnosti zanedbatelný.

6. POSKYTNUTÍ JINÝCH FOREM POMOCI V OBLASTI LIKVIDITY

(51) Státy ESVO mohou při řešení akutních problémů některých finančních institucí s likviditou zvažovat doplnění záručních a rekapitalizačních systémů o doplňkové formy pomoci v oblasti likvidity, přičemž budou poskytnuty veřejné prostředky (včetně prostředků centrální banky). Pokud stát ESVO nebo centrální banka nereaguje na bankovní krizi opatřeními selektivní povahy ve prospěch jednotlivých bank, ale obecnými opatřeními dostupnými všem srovnatelným subjektům na trhu (tj. půjčky celému trhu za stejných podmínek), nespádají často taková obecná opatření do působnosti pravidel pro poskytování státní podpory a není je třeba oznamovat Úřadu. Úřad má například za to, že se na činnosti centrálních bank vztahující se k měnové politice, jako jsou například operace na volném trhu a stálé facility, nevztahují pravidla pro poskytování státní podpory. Pomoc určená konkrétní finanční instituci se také za určitých okolností nemusí považovat za podporu. V souladu s rozhodovací praxí Komise ⁽¹⁾ má Úřad za to, že poskytnutí prostředků centrální banky finanční instituci v takovém případě nemusí být považováno za podporu, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- finanční instituce je v okamžiku poskytnutí prostředků solventní a toto poskytnutí prostředků není součástí většího balíčku podpory,
- facility je zcela pokryta zajištěním, přičemž na zajištění se použije snížení hodnoty (tzv. haircuts) v závislosti na jeho kvalitě a tržní hodnotě,
- centrální banka účtuje příjemci sankční úroky,
- opatření je přijato z vlastní iniciativy centrální banky a zejména není zajištěno protizárukou státu.

(52) Úřad má za to, že za současných výjimečných okolností může být systém poskytnutí podpory v oblasti likvidity z veřejných zdrojů (včetně centrální banky), pokud představuje podporu, považován, v souladu se zásadami stanovenými v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci, za slučitelný s Dohodou o EHP. Pokud je zajištěn pravidelný přezkum takového systému likvidity každých šest měsíců ⁽²⁾ může se souhlas se systémem vztahovat na období delší než šest měsíců a v zásadě až na období dvou let. Na základě souhlasu Úřadu může být toto období dále prodlouženo, pokud to bude vyžadovat krize na finančních trzích.

7. URYCHLENÉ VYŠETŘOVÁNÍ STÁTNÍ PODPORY

(53) Protože je při uplatňování pravidel pro poskytování státní podpory na opatření popsaná v této kapitole nutné zohlednit stávající podmínky na finančním trhu, měl by Úřad ve spolupráci se státy ESVO zajistit jak to, aby tato opatření dosáhla svého cíle, tak i aby související narušení hospodářské soutěže v rámci státu EHS i mezi státy EHS navzájem byla omezena na minimum. Aby se usnadnila tato spolupráce a aby se jak pro státy ESVO, tak i pro třetí strany zajistila nezbytná právní jistota, pokud jde o slučitelnost přijatých opatření s Dohodou o EHS (což je podstatnou součástí obnovy důvěry v trhy), je nanejvýš důležité, aby státy ESVO informovaly Úřad o svých záměrech a oznámily plány zavést taková opatření co nejdříve a co nejpodrobněji a v každém případě předtím, než se opatření provede. Úřad se zavázal po obdržení úplných oznámení zajistit rychlé schválení opatření podpory.

⁽¹⁾ Viz například Northern Rock (Úř. věst. C 43, 16.2.2008, s. 1).

⁽²⁾ Zásady stanovené výše v bodě 24 by se vztahovaly i na tento přezkum.

PŘÍLOHA II

Rekapitalizace finančních institucí⁽¹⁾ během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže⁽²⁾

1. ÚVOD

- (1) Pokyny Kontrolního úřadu ESVO (dále jen „Úřad“) ze dne 29. ledna 2009 o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí⁽³⁾ („pokyny k finančním institucím“) konstatují, že rekapitalizační systémy jsou jedním z klíčových opatření, jež mohou státy ESVO⁽⁴⁾ přijmout k zachování stability a řádného fungování finančních trhů.
- (2) V podobném duchu řešily otázku rekapitalizace Rada ve složení pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN) na svém zasedání dne 7. října 2008 a schůzka euroskupiny konaná dne 12. října 2008. V závěrech těchto zasedání se uvádí: Finanční instituce by měly mít povinnost přijmout dodatečná „omezení, zejména za účelem zabránění možnému zneužívání takovýchto opatření na úkor subjektů, které je nevyužívají“. Rovněž tak „musí být chráněn legitimní zájem soutěžitelů, zejména prostřednictvím pravidel pro poskytování státní pomoci.“
- (3) Do prosince 2008 Komise v souladu s principy uvedenými v tzv. sdělení k bankovníctví schválila rekapitalizační systémy ve třech členských státech a jednotlivá rekapitalizační opatření⁽⁵⁾. Rekapitalizace, především ve formě kmenových a prioritních akcií, byla schválena s výhradou zejména stanovení tržního protiplnění, přiměřených etických záruk a pravidelného přezkumu. Jelikož se aktuálně plánované rekapitalizační systémy svým charakterem, rozsahem a podmínkami vzájemně značně liší, vyzvaly členské státy i potenciální příjemci z řad finančních institucí k vydání pokynů, jež by poskytovaly podrobnější vodítka pro posuzování přijatelnosti konkrétních forem rekapitalizace z hlediska pravidel poskytování státní podpory. Některé státy zejména plánují rekapitalizovat banky nikoli primárně za účelem jejich záchranu, nýbrž proto, aby reálné ekonomice zajistily přísun úvěrů. Tyto pokyny obsahují instrukce pro nové rekapitalizační systémy a otevírají možnost úpravy systémů stávajících.

Společné cíle: obnova finanční stability, zajištění přísunu úvěrů do reálné ekonomiky a řešení systémových rizik případné platební neschopnosti

- (4) V kontextu stávající situace na finančních trzích může rekapitalizace bank sloužit řadě cílů. V první řadě přispívá k obnově finanční stability a pomáhá znovunastolit důvěru potřebnou k opětovnému nastartování mezibankovních půjček. Dodatkový kapitál navíc v dobách recese funguje jako rezerva, která slouží pokrytí ztrát a omezení rizika platební neschopnosti bank. Za stávajících podmínek vyvolaných zejména pádem banky Lehman Brothers mohou banky, které jsou v zásadě zdravé, žádat o kapitálovou podporu v reakci na rozšířený názor, že musí v důsledku podceňování rizika v minulosti a vyšších nákladů na financování dosahovat vyšších ukazatelů kapitálové přiměřenosti.
- (5) Dalším cílem rekapitalizace může být zajištění přísunu úvěrů reálné ekonomice. V zásadě zdravé banky mohou dát přednost tomu, že úvěrování omezí za účelem eliminace rizik a udržení vyšších ukazatelů kapitálové přiměřenosti. Státní kapitálová podpora může úvěrovým restrikcím předejít a omezit šíření potíží finančního trhu do ostatních hospodářských odvětví.
- (6) Za třetí může být rekapitalizace ze státních prostředků adekvátní reakcí i na problémy finančních institucí, jež se v důsledku specifík svého obchodního modelu nebo investiční strategie potýkají s platební neschopností. Nouzová kapitálová podpora určité banky z veřejných zdrojů může rovněž pomoci eliminovat krátkodobé systémové účinky případné platební neschopnosti této banky. V dlouhodobějším horizontu by pak mohla rekapitalizace podpořit úsilí při přípravě na návrat dané banky k dlouhodobé životaschopnosti či na její řádnou likvidaci.

⁽¹⁾ Pro lepší přehlednost jsou „finanční instituce“ v tomto dokumentu označovány jednoduše jako „banky“.

⁽²⁾ Tyto pokyny odpovídají sdělení Komise „Rekapitalizace finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže“, vydané dne 5. prosince 2008 (K(2008) 8259 v konečném znění), dále jen „sdělení o rekapitalizaci“.

⁽³⁾ Tyto pokyny odpovídají sdělení Komise „Použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí“ (Úř. věst. C 270, 25.10.2008, s. 8).

⁽⁴⁾ V těchto pokynech se státy ESVO myslí Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

⁽⁵⁾ Viz rozhodnutí Komise ze dne 13. října 2008 ve věci N 507/2008 *Financial Support Measures to the banking Industry in the UK* (Úř. věst. C 290, 13.11.2008, s. 4), rozhodnutí Komise ze dne 27. října 2008 ve věci N 512/2008 *Support measures for financial institutions in Germany* (Úř. věst. C 293, 15.11.2008, s. 2) a rozhodnutí Komise ze dne 19. listopadu 2008 ve věci N 560/2008 *Support measures for the credit institutions in Greece*, rozhodnutí Komise ze dne 12. listopadu 2008 ve věci N 528/2008 *Nizozemsko, Aid to ING Groep N.V.* a rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 2008 ve věci NN 68/2008 *Latvian State support to JSC Parex Banka*.

Možné obavy o ohrožení hospodářské soutěže

- (7) S ohledem na tyto společné cíle musí hodnocení každého rekapitalizačního systému či opatření přihlížet k narušení hospodářské soutěže, k němuž by mohlo dojít na třech různých úrovních.
- (8) Za prvé by rekapitalizace, kterou provádí jeden stát ESVO ve svých bankách, neměla těmto bankám poskytovat neoprávněnou konkurenční výhodu vůči bankám v jiných členských státech EHP. Má-li banka přístup ke kapitálu za podstatně nižší protiplnění, než jaké musí poskytovat soutěžitelé z jiných členských států EHS, může to mít v případě neexistence náležitého odůvodnění konkrétními riziky výrazný dopad na postavení této banky v hospodářské soutěži na širším jednotném evropském trhu. Navíc by mohlo poskytování nadměrné státní podpory v jednom státě ESVO vyvolat mezi členskými státy EHP závody v poskytování podpor a způsobit potíže ekonomikám těch států v EHP, které rekapitalizační systémy nezavedly. Pro zachování rovných podmínek je nezbytně nutné, aby byl k protiplnění za kapitálovou podporu z veřejných prostředků i k dalším podmínkám s rekapitalizací spojeným přijat koherentní a koordinovaný přístup. Jednostranná a nekoordinovaná opatření v této oblasti mohou navíc podkopat úsilí o obnovu finanční stability („zajištění spravedlivé hospodářské soutěže v rámci EHP“).
- (9) Za druhé mohou rekapitalizační systémy, které jsou otevřeny všem bankám v určitém státě ESVO bez toho, že by řádně rozlišovaly mezi jednotlivými příjemci podle jejich rizikových profilů, poskytovat neoprávněnou výhodu bankám, které se dostaly do problémů nebo jsou méně výkonné, oproti bankám, které jsou v zásadě zdravé a výkonnější. Takové systémy naruší hospodářskou soutěž na trhu, zdeformují motivaci, zesílí morální hazard a oslabí celkovou konkurenceschopnost evropských bank („zajištění spravedlivé hospodářské soutěže mezi bankami“).
- (10) Za třetí by neměla rekapitalizace z veřejných prostředků, a zejména protiplnění za ni poskytovaná, vést k podstatnému oslabení konkurenceschopnosti bank, které nečerpají veřejné prostředky, ale usilují o získání dodatkového kapitálu na trhu. Veřejný systém, který vytěsňuje tržní transakce, bude bránit trhu v návratu k normálnímu fungování („zajištění návratu k normálnímu fungování trhu“).
- (11) Každá navržená rekapitalizace má na každé z uvedených tří úrovní kumulativní účinky na hospodářskou soutěž. Je však třeba dosáhnout rovnováhy mezi obavami o ohrožení hospodářské soutěže a cíli obnovy finanční stability, zajištění přísunu úvěrů reálné ekonomice a řešení rizika platební neschopnosti. Na straně jedné musí mít banky v zájmu co nejúčinnější rekapitalizace dostatečně výhodné podmínky pro přístup ke kapitálu. Na straně druhé by měly podmínky spojené s každým rekapitalizačním opatřením zajišťovat rovné zacházení a v dlouhodobějším horizontu návrat k obvyklým tržním podmínkám. Státní intervence by proto měly být přiměřené a dočasné a měly by banky motivovat k tomu, aby státu poskytnutý kapitál splatily, jakmile to situace na trhu dovolí, tak, aby z krize vyšlo evropské bankovníctví konkurenceschopné a výkonné. Nejlepší záruka proti neodůvodněným rozdílům v míře kapitalizace a nesprávnému využití poskytnutého kapitálu by spočívala ve stanovení tržní ceny za poskytnutou kapitálovou podporu. Státy ESVO by měly důsledně zajistit, aby byly banky rekapitalizovány pouze v případě skutečné potřeby.
- (12) Rovnováha, jíž je třeba dosáhnout mezi cílem finanční stability a cílem zachování hospodářské soutěže, zdůrazňuje, jak důležité je rozlišovat mezi bankami, které jsou výkonné a v zásadě zdravé, a bankami, které se ocitly v problémech a jsou výkonné méně.
- (13) Při posuzování rekapitalizačních opatření, ať již ve formě režimů či individuální podpory bank, bude proto Úřad věnovat zvláštní pozornost rizikovému profilu příjemců⁽⁶⁾. V zásadě platí, že banky s vyšším rizikem ve svém profilu by měly platit více. Při vytváření rekapitalizačních systémů, které budou otevřeny řadě různých bank, by měly státy ESVO důkladně zvážit kritéria způsobilosti a svůj přístup k bankám s různými rizikovými profily a měly by tento přístup adekvátně diferencovat (viz příloha 1). Je třeba přihlídnout k situaci bank, které se s problémy potýkají vlivem stávajících mimořádných okolností, přestože by před krizí byly pokládány za v zásadě zdravé.
- (14) Diferencování výše protiplnění v případě různých bank by mělo kromě ukazatelů splnění právních požadavků na platební schopnost a kapitálové přiměřenosti v budoucnu, ověřené vnitrostátními orgány dohledu, vycházet např. z rozpětí CDS a ratingů z doby před vypuknutím krize. Aktuální rozpětí mohou rovněž odrážet inherentní rizika, která oslabí postavení některých bank v hospodářské soutěži po překonání všeobecné krize. Rozpětí z doby před vypuknutím krize i rozpětí aktuální by měla každopádně odrážet případnou zátěž v podobě tzv. toxických aktiv či slabost obchodního modelu banky danou nadměrnou závislostí na krátkodobém financování či nadměrným pákovým efektem.
- (15) V řádně odůvodněných případech může být nezbytné, aby bylo u bank v problémech krátkodobě akceptováno nižší protiplnění. To však platí za předpokladu a za podmínky, že budou náklady na intervenci z veřejných prostředků ve prospěch těchto bank dlouhodobě zohledněny při jejich restrukturalizaci, která bude nutná pro obnovu jejich životaschopnosti a pro zohlednění dopadu poskytnuté podpory formou kompenzačních opatření. Finančně zdravé banky mohou mít nárok na přístup k rekapitalizaci za relativně nízké protiplnění, a tím i dlouhodobě adekvátně výhodnější podmínky spojené s veřejnou podporou. To platí za předpokladu, že tyto banky akceptují podmínky splacení nebo konverze nástrojů, tak aby byl zachován dočasný charakter pomoci státu i její cíl obnovit finanční stabilitu a přísun úvěrů do ekonomiky, jakož i nutnost zamezit zneužívání poskytnutých prostředků pro obecnější strategické účely.

⁽⁶⁾ Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze 1.

Doporučení Rady guvernérů Evropské centrální banky (ECB)

- (16) V doporučení své rady guvernérů ze dne 20. listopadu 2008 navrhla Evropská centrální banka metodologii pro určování referenčních hodnot ke stanovení ceny za státní rekapitalizační opatření v případě institucí v eurozóně, jež jsou v zásadě zdravé. Základní úvahy, z nichž tato doporučení vycházejí, plně odrážejí zásady zmíněné v úvodu tohoto sdělení. V souladu se svými specifickými cíli a působností kladla ECB zvláštní důraz na účinnost rekapitalizačních opatření, tak aby byla posílena finanční stabilita a plynulost úvěrových toků do reálné ekonomiky. ECB současně zdůrazňovala potřebu tržního stanovení ceny, které zohledňuje specifická rizika jednotlivých příjemců z řad bank, a dále zachování rovných podmínek mezi soutěžícími bankami.
- (17) I když státy ESVO nejsou členy ECB, Úřad vítá její doporučení, která pro stanovení cen za kapitálovou podporu navrhují schéma, jehož základem je výnosové pásmo a jež je navrženo pro přijímající banky, které jsou navzdory výkyvům ve svých rizikových profilech v zásadě zdravé. Záměrem tohoto dokumentu je poskytnout vodítko i pro podmínky, které se netýkají výše protiplnění, a dále pro podmínky, za nichž mohou získat přístup k veřejnému kapitálu banky, které nejsou v zásadě zdravé.
- (18) Úřad dále uznává, že stávající mimořádné tržní ceny nepředstavují spolehlivou referenční hodnotu pro určení správné výše protiplnění za kapitál, a zastává názor, že by rekapitalizační opatření států ESVO měla reflektovat podcenění rizik v době před vypuknutím krize. V opačném případě by mohlo protiplnění poskytované státu vytvářet neoprávněnou konkurenční výhodu pro příjemce a vést nakonec k vytěsnění rekapitalizace ze soukromých zdrojů.

2. ZÁSADY RŮZNÝCH DRUHŮ REKAPITALIZACE

- (19) Blíží-li se stanovené ceny cenám tržním, je to nejlepší zárukou pro omezení narušení hospodářské soutěže⁽⁷⁾. Rekapitalizace by proto měla být nastavena tak, aby zohledňovala situaci každé instituce na trhu včetně jejího aktuálního rizikového profilu a platební schopnosti a aby zachovávala rovné podmínky tím, že mezi poskytovanou podporou a stávajícími tržními alternativami nebude příliš velký rozdíl. Cenové podmínky by dále měly banky motivovat k tomu, aby státu poskytnutý kapitál splatily, jakmile bude krize překonána.
- (20) Tyto zásady se promítají do hodnocení níže uvedených prvků celkového nastavení rekapitalizačních opatření: cíl rekapitalizace, zdraví přijímající banky, protiplnění, motivace k ukončení státní účasti, která má zejména zajistit náhradu státního kapitálu kapitálem soukromých investorů⁽⁸⁾ zajištění dočasněho charakteru státní přítomnosti v kapitálu banky, záruky proti zneužití podpory a narušení hospodářské soutěže a přezkum účinků rekapitalizačního systému a situace příjemců na základě pravidelných zpráv, příp. restrukturalizačních plánů.

2.1 Rekapitalizace za aktuální tržní ceny

- (21) Poskytuje-li stát kapitálovou podporu za stejných podmínek při podstatné účasti (minimálně 30 %) soukromých investorů, akceptuje Úřad protiplnění stanovené při této transakci⁽⁹⁾. Jelikož taková transakce nevyvolá velké obavy o narušení hospodářské soutěže (za předpokladu, že její podmínky významně nezmění motivaci soukromých investorů), není podle všeho v zásadě zapotřebí poskytovat následné záruky, že nebude narušena hospodářská soutěž, ani vytvářet motivaci k ukončení státní účasti.

2.2 Dočasná rekapitalizace v zásadě zdravých bank za účelem posílení finanční stability a úvěrových toků do reálné ekonomiky

- (22) Při hodnocení přístupu k bankám této kategorie bude Úřad klást velký důraz na rozlišování mezi bankami, které jsou v zásadě zdravé, a bankami ostatními, o němž se hovoří v bodech 12 až 15.

⁽⁷⁾ Viz bod 39 pokynů k finančním institucím.

⁽⁸⁾ Veškeré odkazy na motivaci k ukončení státní účasti nebo motivaci ke splacení poskytnutého kapitálu státu v tomto dokumentu je třeba chápat jako odkazy na opatření zaměřená na náhradu státního kapitálu kapitálem soukromým v nezbytném a přiměřeném rozsahu v kontextu návratu k obvyklým tržním podmínkám.

⁽⁹⁾ Viz např. rozhodnutí Komise ze dne 27. října 2008 ve věci N 512/2008 *Support measures for financial institutions in Germany*, bod 54.

- (23) Celkové protiplnění musí adekvátně odrážet následující prvky:
- a) stávající rizikový profil každého příjemce⁽¹⁰⁾;
 - b) charakteristika zvoleného nástroje včetně míry jeho podřízenosti; riziko a všechny způsoby platby⁽¹¹⁾;
 - c) zakomponované prvky motivující k ukončení státní účasti (např. navýšovací doložky a doložky o splacení);
 - d) přiměřená referenční úroková sazba požadovaná u bezrizikových investic.
- (24) Protiplnění za státní rekapitalizaci nemůže dosahovat aktuální tržní výše (okolo 15 %) ⁽¹²⁾ neboť toto tržní protiplnění nemusí nutně odrážet to, co lze pokládat za obvyklé tržní podmínky ⁽¹³⁾. Úřad je proto připraven akceptovat v případě rekapitalizace bank, jež jsou v zásadě zdravé, cenu pod úrovní aktuální ceny tržní, aby bankám usnadnila využití tohoto nástroje, a tím podpořila obnovu finanční stability a zajištění přísunu úvěrů do reálné ekonomiky.
- (25) Současně by se celkový výnos plynoucí státu z rekapitalizace neměl příliš vzdalovat od aktuálních tržních cen, neboť i) by měl zabránit podcenění rizik, k němuž došlo před vypuknutím krize, ii) musí zohlednit nejistotu o načasování a výši nové cenové rovnováhy, iii) motivovat k ukončení státní účasti a iv) minimalizovat riziko narušení hospodářské soutěže mezi státy EHP a těmi bankami, které dnes navyšují kapitál na trhu bez státní podpory. Výše protiplnění, která se příliš nevzdaluje aktuálním tržním cenám, je klíčová pro to, aby se zamezilo vytěšňování rekapitalizace ze zdrojů soukromého sektoru a byl usnadněn návrat k obvyklým tržním podmínkám.

Výše vstupní ceny v případě rekapitalizace

- (26) Ve „sdělení o rekapitalizaci“ ⁽¹⁴⁾ Komise popisuje metody pro určení výše vstupní ceny v případě rekapitalizace. Úřad použije níže popsané metody podobným způsobem, přičemž vezme v úvahu, že státy ESVO nejsou součástí Euro systému. Podle názoru Komise je vhodná metoda pro určení ceny rekapitalizace popsána v doporučeních Euro systému z 20. listopadu 2008. Protiplnění vypočtená podle této metodologie představují podle názoru Euro systému vhodný základ (vstupní výši) pro určení požadovaného nominálního výnosu z rekapitalizace v zásadě zdravých bank. Pro účely motivace banky splatit státem poskytnutý kapitál lze tuto cenu navýšit ⁽¹⁵⁾. Tyto cenové úpravy budou podle názoru Komise rovněž sloužit ochraně nenarušené hospodářské soutěže.
- (27) V souladu s doporučeními Euro systému lze výnosovou míru požadovanou vládami v případě rekapitalizačních nástrojů u *bank, které jsou v zásadě zdravé* (prioritní akcie a další hybridní nástroje), určit na základě „cenového pásma“, které je vymezeno: i) požadovanou mírou výnosu z podřízeného dluhu, která tvoří *spodní hranici*, a ii) požadovanou mírou výnosu z kmenových akcií, která tvoří *horní hranici*. Tato metodologie pracuje s výpočtem cenového pásma na základě různých složek, které by měly rovněž odrážet specifika jednotlivých institucí (nebo skupin podobných institucí) a států ESVO. Komise stanovila, že výsledkem aplikace této metodologie při současném použití průměrných hodnot (střední hodnoty nebo mediánu) relevantních parametrů (výnosu z vládních dluhopisů, rozpětí CDS, riziková prémie trhu) je pásmo s průměrnou požadovanou mírou výnosu 7 % z prioritních akcií, jež se svou charakteristikou podobají podřízenému dluhu, a s průměrnou požadovanou mírou výnosu 9,3 % z kmenových akcií bank v eurozóně. Toto průměrné cenové pásmo má jako takové charakter směrného rozpětí.

⁽¹⁰⁾ Další podrobnosti jsou uvedeny v příloze 1.

⁽¹¹⁾ Například hodnotu prioritních akcií zvyšuje nebo snižuje několik parametrů v závislosti na jejich přesné definici, např. možnost jejich přeměny na kmenové akcie či další nástroje, kumulované či nekumulované dividendy, pevná nebo variabilní výše dividend, pořadí vyplácení při likvidaci (tzv. liquidation preference) před kmenovými akciemi, účast či neexistence účasti na zisku nad rámec výplaty dividendy z kmenových akcií, put opce, doložky o splacení či hlasovací práva. Z různých kategorií upravených v právních předpisech použije Úřad jako referenční hodnotu obecnou klasifikaci kapitálových nástrojů (např. hlavní složka/vedlejší složka, Tier 1/Tier 2).

⁽¹²⁾ Odkazuje se na sdělení Komise k rekapitalizaci finančních institucí během současné finanční krize, pozn. pod čarou 10.

⁽¹³⁾ Aktuální výše protiplnění může rovněž odrážet stávající relativně vysokou poptávku po kapitálu Tier 1, neboť banky ustupují od obchodního modelu, který je nyní vnímán jako podkapitalizovaný a překonaný. Tento vývoj je doprovázen relativně malou nabídkou a velkou volatilitou na trhu.

⁽¹⁴⁾ Viz poznámka pod čarou 2, odstavec 26 a další.

⁽¹⁵⁾ Viz body 5 až 7 doporučení Rady guvernérů ECB ze dne 20. listopadu 2008 o stanovení cen za rekapitalizaci.

- (28) Úřad bude akceptovat minimální protiplnění vypočtené podle výše uvedené metodologie v případě bank, jež jsou v zásadě zdravé. Toto protiplnění se na úrovni jednotlivé banky rozliší podle různých parametrů:
- a) zvoleného druhu kapitálu⁽¹⁶⁾; čím nižší je podřízenost, tím nižší je požadované protiplnění v cenovém pásmu;
 - b) přiměřené referenční úrokové sazby požadované za bezrizikové investice;
 - c) individuálního rizikového profilu všech způsobilých finančních institucí na vnitrostátní úrovni (včetně finančně zdravých bank a bank v problémech).
- (29) Státy ESVO si mohou zvolit cenový vzorec, který navíc obsahuje navyšovací doložky nebo doložky o splacení. Tyto faktory by měly být zvoleny vhodně tak, aby motivovaly k brzkému ukončení státní kapitálové podpory bank a současně nevyvolávaly nadměrný růst kapitálových nákladů.
- (30) Úřad akceptuje i alternativní metodologie pro výpočet cen za předpokladu, že bude výsledné protiplnění vyšší než při použití výše uvedené metodologie.

Motivace ke splacení státního kapitálu

- (31) Rekapitalizační opatření musí zahrnovat vhodné prvky motivující ke splacení státem poskytnutého kapitálu v okamžiku, kdy to situace na trhu dovolí⁽¹⁷⁾. Nejjednodušším způsobem, jak motivovat banky k hledání alternativních zdrojů kapitálu, je, aby státy ESVO požadovaly za státní rekapitalizaci přiměřené protiplnění. K posílení motivace bank státní účast ukončit je proto podle názoru Úřadu užitečně určenou vstupní cenu⁽¹⁸⁾ obecně navyšovat o určitou přírážku. Tento motivační mechanismus dále posílí cenová struktura, která zahrnuje postupné navyšování protiplnění a navyšovací doložky.
- (32) Dá-li stát ESVO přednost tomu, nominální výši protiplnění nenavyšovat, může zvážit navýšení celkového protiplnění prostřednictvím call opcí či jiných ujednání o splacení poskytnutého kapitálu nebo mechanismů, které podněcují navyšování kapitálu ze soukromých zdrojů, například tím, že spojí vyplácení dividend s povinností poskytovat státu protiplnění, které se postupem času zvyšuje.
- (33) Za účelem zachování dočasného charakteru státního zásahu mohou státy ESVO rovněž zvážit uplatňování restriktivní dividendové politiky. Taková politika by byla v souladu s cíli zajištění přísunu úvěrů do reálné ekonomiky a posílení kapitálové základny přijímajících bank. Současně by bylo důležité umožnit vyplácet dividendy v případech, kdy by to představovalo pobídku k poskytnutí nového soukromého kapitálu bankám, které jsou v zásadě zdravé⁽¹⁹⁾.
- (34) Navržené mechanismy pro ukončení státní účasti bude Úřad posuzovat individuálně. Obecně platí, že význam stanovení jasného mechanismu pro ukončení státní účasti roste se zvyšujícím se objemem rekapitalizace a rizikem v profilu přijímající banky. Kombinace výše a druhu protiplnění a v případě potřeby a v potřebném rozsahu i restriktivní dividendové politiky musí jako celek přijímající banky dostatečně motivovat k ukončení státní účasti. Úřad se zejména domnívá, že vyplácení dividend není třeba omezovat v případech, kdy výše ceny správně odráží rizikový profil bank, kdy tzv. doložky step-up či srovnatelné prvky vytvářejí dostatečnou motivaci k ukončení státní účasti a kdy je rekapitalizace co do objemu omezená.

Zamezení neoprávněnému narušení hospodářské soutěže

- (35) Pokyny k finančním institucím v bodu 35 zdůrazňují, že rekapitalizační systémy musí obsahovat záruky proti případnému zneužití a narušení hospodářské soutěže. Bod 38 pokynů k finančním institucím požaduje, aby se kapitálová podpora omezovala na nezbytné minimum a neumožňovala příjemci provádět agresivní obchodní strategie, které by byly neslučitelné s hlavními cíli rekapitalizace⁽²⁰⁾.

⁽¹⁶⁾ Např. kmenové akcie, vedlejší kapitál Tier 1 nebo kapitál Tier 2.

⁽¹⁷⁾ S přihlédnutím k druhu rekapitalizačního nástroje a k tomu, jak jej klasifikuje orgán dohledu.

⁽¹⁸⁾ Uvedené je o to důležitější, že metoda popsaná výše může být ovlivněna podceněním rizik v době před vypuknutím krize.

⁽¹⁹⁾ S ohledem na tyto úvahy by mohla omezení ve vyplácení dividend například platit jen po určitou dobu, být omezena na určité procento dosažených zisků nebo být spojena s poskytnutím nového kapitálu (např. vyplácením dividend ve formě nových akcií). Je-li pravděpodobné, že bude poskytnutý kapitál státu vrácen na několik etap, bylo by rovněž možné upravit postupné uvolňování všech omezení s dividendami spojených současně s tím, jak bude kapitál splácen.

⁽²⁰⁾ S ohledem na cíle zajistit přísun úvěrů do reálné ekonomiky není nutné, aby rekapitalizační systémy pro banky, jež jsou v zásadě zdravé, ukládaly těmto bankám omezení ve výši bilanční sumy. To by mělo v zásadě platit i pro systémy záruk, pokud neexistuje vážné riziko přeměrování kapitálových toků mezi členskými státy EHP.

- (36) Jako obecná zásada platí, že čím vyšší je protiplnění, tím méně je zapotřebí záruk, neboť výše ceny omezí narušení hospodářské soutěže. Banky, které budou rekapitalizovány ze státních prostředků, by rovněž neměly této skutečnosti využívat pro vlastní komerční propagaci.
- (37) Záruk může být zapotřebí k předcházení agresivní obchodní expanzi financované z prostředků státní podpory. Ke konsolidaci bankovního odvětví, jejímž cílem je dosáhnout stabilizace finančních trhů a zajištění stálého přísunu úvěrů do reálné ekonomiky, mohou v zásadě cenným způsobem přispět fúze a akvizice. K tomu, aby se institucím, které získají veřejnou podporu, nedostávalo přednostního zacházení na úkor soutěžitelů bez takovéto podpory, by měly být fúze a akvizice obecně organizovány formou veřejných soutěží.
- (38) Rozsah etických záruk bude vycházet z posouzení přiměřenosti, které zváží všechny relevantní faktory, zejména rizikový profil přijímající banky. Zatímco v případě bank s velmi nízkým rizikem v profilu lze vyžadovat etické záruky jen omezeného rozsahu, se zvyšujícím se rizikem v profilu banky potřeba těchto záruk roste. Vliv na posuzování přiměřenosti bude mít i relativní objem státní kapitálové podpory a dosažená kapitálová vybavenost.
- (39) Budou-li státy ESVO rekapitalizace používat k financování reálné ekonomiky, musí zajistit, aby poskytnutá podpora k tomuto cíli účinně přispívala. Za tímto účelem by měly v souladu s vnitrostátními předpisy spojit rekapitalizaci s účinnými a vymahatelnými vnitrostátními zárukami, které zajistí, že bude poskytnutého kapitálu použito k zachování přísunu úvěrů do reálné ekonomiky.

Vyhodnocení

- (40) Jak uvádí pokyny k finančním institucím⁽²¹⁾ měla by rekapitalizace dále podléhat pravidelnému přezkumu. Do šesti měsíců od její realizace by měly státy ESVO předložit Úřadu zprávu o provádění přijatých opatření. Tato zpráva musí podávat úplné informace o:
- a) rekapitalizovaných bankách a prvcích uvedených v bodech 12 až 15 a příloze 1 a dále posouzení obchodních modelů těchto bank, které umožní vyhodnotit jejich rizikový profil a životaschopnost;
 - b) částkách, které tyto banky obdržely, a podmínkách, za nichž byla rekapitalizace provedena;
 - c) použití získaného kapitálu, a to i ve vztahu k i) zachování přísunu úvěrů do reálné ekonomiky, ii) vnějšímu růstu a iii) dividendové politice přijímajících bank;
 - d) souladu se závazky, jež státy ESVO přijaly pro účely motivace ukončení státní účasti v těchto bankách, a o dalších podmínkách a zárukách; a dále o
 - e) cestě k tomu, jak by se banky měly přestat spoléhat na kapitál ze státních prostředků⁽²²⁾.
- (41) V rámci tohoto přezkumu Úřad mimo jiné posoudí, zdali je nadále zapotřebí etických záruk. V závislosti na vývoji tržních podmínek může Úřad rovněž požadovat revizi záruk, které uvedená opatření doprovázejí, tak aby byly objem i doba trvání podpory omezeny na minimum potřebné k překonání stávající krize.
- (42) Úřad připomíná, že pokud se banka, která byla původně pokládána za v zásadě zdravou, dostane po rekapitalizaci do obtíží, je třeba jí pro tuto banku oznámit restrukturalizační plán.

2.3 Záchranná rekapitalizace ostatních bank

- (43) Rekapitalizace bank, které nejsou v zásadě zdravé, by měla podléhat přísnějším požadavkům.

⁽²¹⁾ Viz body 34 až 42 pokynů k finančním institucím. V souladu s pokyny k finančním institucím není třeba oznamovat jednotlivá rekapitalizační opatření přijatá v souladu s rekapitalizačním systémem schváleným Úřadem; tato opatření Kontrolní úřad ESVO posoudí v rámci přezkumu a prezentace plánu na zachování životaschopnosti.

⁽²²⁾ S přihlédnutím k charakteristikám rekapitalizačního nástroje.

- (44) Jak je uvedeno výše, mělo by protiplnění v zásadě odrážet rizikový profil příjemce a být vyšší než v případě bank v zásadě zdravých⁽²³⁾. Tím není dotčena možnost orgánů dohledu přijmout naléhavá opatření v případě restrukturalizace. Nelze-li cenu stanovit ve výši, která by odpovídala rizikovému profilu banky, musí se stanovená cena i tak blížit ceně požadované v případě podobné banky za obvyklých tržních podmínek. Bez ohledu na potřebu zajištění finanční stability lze použít kapitálu ze státních prostředků pro tyto banky akceptovat pouze za podmínky, že banka buď vstoupí do likvidace, nebo projde důkladnou a rozsáhlou restrukturalizací, jež bude případně doprovázena i změnou managementu a řízení. V případě těchto bank tak bude nutné předložit do šesti měsíců od rekapitalizace buď komplexní plán restrukturalizace, nebo plán likvidace. Jak uvádí pokyny k finančním institucím, bude tento plán posuzován podle zásad stanovených v pokynech pro podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích a bude muset obsahovat kompenzační opatření.
- (45) Dokud banky, jež se dostaly do problémů a nyní se nacházejí ve fázi záchrany a restrukturalizace, nesplatí státu poskytnutý kapitál, měly by jejich etické záruky zásadně zahrnovat: restriktivní dividendovou politiku (včetně zákazu vyplácení dividend alespoň během období restrukturalizace), omezení odměn vedení banky či vyplácení prémie, povinnost obnovit a udržet vyšší ukazatel kapitálové přiměřenosti slučitelný s cílem finanční stability a harmonogram vrácení státní účasti.

2.4 Závěrečné poznámky

- (46) V neposlední řadě přihlédně Úřad k možnosti, že je účast bank na rekapitalizačních transakcích otevřena všem bankám v daném státě ESVO či jejich velké části, a to rovněž bez většího diferencování, a že je zaměřena na dosažení přiměřeného celkového výnosu v průběhu času. Některé státy ESVO mohou např. z důvodů administrativního zjednodušení použít méně rozpracovaných metod. Aniž je dotčena možnost států ESVO stanovit cenu za použití výše uvedené metodologie, akceptuje Úřad takové cenové mechanismy, kde je výsledný celkový očekávaný anualizovaný výnos u všech bank účastnících se daného systému dostatečně vysoký na to, aby podporoval různorodost bank a motivaci ukončit státní účast v nich. Výše tohoto výnosu v případě kapitálových nástrojů zahrnutých do Tier 1 by měla být zpravidla stanovena nad horní hranici uvedenou v bodu 27⁽²⁴⁾. To může zahrnovat nižší vstupní cenu a přiměřené navýšení, jakož i další diferencující prvky a záruky popsané výše⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Viz bod 28 týkající se rozšířeného cenového pásma, z něhož vyplývá vyšší protiplnění v případě bank, které se dostaly do problémů.

⁽²⁴⁾ Komise dosud akceptovala rekapitalizační opatření s celkovým očekávaným anualizovaným výnosem ve výši alespoň 10 % u nástrojů zahrnutých do Tier 1 v případě všech bank účastnících se určitého systému. Tuto výši může být nutné přiměřeně upravit v případě států EHP, v nichž se bezriziková míra výnosu výrazně liší od průměrné míry dosahované v eurozóně. Úpravy mohou být rovněž nutné v závislosti na vývoji bezrizikových sazeb.

⁽²⁵⁾ Jako příklad kombinace velmi nízké vstupní ceny a různých diferencujících prvků viz např. rozhodnutí Komise ze dne 12. listopadu 2008 ve věci N 528/2008 Nizozemsko, *Aid to ING Groep N.V.*, kde je v případě protiplnění za kapitálový nástroj svého druhu klasifikovaný jako hlavní kapitálová složka Tier 1 spojený pevný kupón (8,5 %) s nadměrnými a narůstajícími výplatami kupónu a případně další účastí na kapitálovém zisku, což vede k očekávanému anualizovanému výnosu přesahujícímu 10 %.

PŘÍLOHA 1

Ocenění vlastního kapitálu

Vlastní kapitál (equity) (kmenové akcie, běžné akcie) je nejznámější formou hlavní kapitálové složky Tier 1. Protiplnění za kmenové akcie má podobu nejistých budoucích výplat dividend a zvýšení ceny akcie (kapitálový zisk, resp. ztráta), které v konečném důsledku závisejí na očekáváních budoucích peněžních toků, resp. zisků. Za stávající situace lze budoucí peněžní toky předpovídat ještě obtížněji než za obvyklých podmínek. Nejvýznamnějším faktorem je proto kotovaná tržní cena kmenových akcií. V případě bank nekotovaných na burze by měly stát ESVO v důsledku neexistence kotované ceny akcií zvolit vhodný tržní přístup, jakým je úplné ocenění.

V případě pomoci při emisi kmenových akcií (úpisu) převezme všechny akcie, které nepřevzali stávající ani noví investoři, stát ESVO jakožto upisovatel za cenu co nejnižší ve srovnání s cenou, kterou měla akcie bezprostředně před oznámením nabídky na úpis akcií. Instituce, která akcie vydává, by rovněž měla uhradit odpovídající odměnu za úpis⁽¹⁾. Úřad přihledne ke skutečnosti, že cenu těchto akcií mohla ovlivnit dříve získaná státní podpora.

Ukazatele pro posouzení rizikového profilu banky

Při hodnocení rizikového profilu banky pro účely ocenění rekapitalizačního opatření z hlediska pravidel pro poskytování státní podpory přihledne Úřad zejména k následujícím ukazatelům dané banky:

- a) kapitálová přiměřenost: Úřad kladně posoudí vyhodnocení platební schopnosti banky a její budoucí kapitálové přiměřenosti, jež vyplýve z přezkumu vnitrostátního orgánu dohledu; tento přezkum posoudí expozici banky vůči různým rizikům (např. úvěrovému riziku, riziku likvidity, tržnímu riziku, úrokovému riziku a devizovému riziku), kvalitu portfolia aktiv (v kontextu vnitrostátního trhu a ve srovnání s dostupnými mezinárodními standardy), dlouhodobou udržitelnost jejího obchodního modelu a další relevantní faktory;
- b) objem rekapitalizace: Úřad kladně zhodnotí rekapitalizaci provedenou v omezeném objemu, např. do výše 2 % rizikově vážených aktiv banky;
- c) aktuální rozpětí CDS: rozpětí do výše průměru Úřadu posoudí jako ukazatel nižšího rizika v profilu banky;
- d) aktuální rating banky a její výhled: rating A či vyšší a stabilní či pozitivní výhled posoudí Úřad jako ukazatel nižšího rizika v profilu banky.

Při hodnocení těchto ukazatelů je třeba zohlednit situaci bank, jež se v důsledku stávajících mimořádných okolností potýkají s obtížemi, přestože by byly před vypuknutím krize pokládány za v zásadě zdravé, jak vyplývá např. z vývoje tržních ukazatelů typu rozpětí CDS či cen akcií.

Tabulka č. 1

Druhy kapitálu

dluh (debt)	Tier 2
	dluhové nástroje s pevnou splatností
	věčné podřízené dluhové nástroje
požadavek vyššího výnosu	kumulativní prioritní akcie či jiné podobné nástroje
↓	Tier 1
vyšší pokrytí ztrát	nekumulativní prioritní akcie či jiné podobné nástroje
	jiné vysoce kvalitní hybridní kapitálové nástroje
vlastní kapitál (equity)	rezervní fondy / nerozdělený zisk
	kmenové akcie

⁽¹⁾ Viz např. rozhodnutí Komise ze dne 13. října 2008 ve věci N 507/2008 *Financial Support Measures to the banking Industry in the UK*, bod 11, a rozhodnutí Komise ze dne 27. října 2008 ve věci N 512/2008 *Support measures for financial institutions in Germany*, bod 12.

PŘÍLOHA III

Přechodný rámec pro opatření státní podpory zlepšující přístup k financím za současné finanční a hospodářské krize

1. FINANČNÍ KRIZE, JEJÍ DOPAD NA REÁLNOU EKONOMIKU A POTŘEBA PŘECHODNÝCH OPATŘENÍ
 - 1.1 *Finanční krize a její dopad na reálné hospodářství*
 - (1) Evropská komise (dále jen „Komise“) dne 26. listopadu schválila sdělení „Plán evropské hospodářské obnovy“ (plán obnovy), jehož cílem je překonat současnou finanční krizi v Evropě ⁽¹⁾. Plán obnovy je založen na dvou hlavních prvcích, které se vzájemně posilují. Za prvé se jedná o krátkodobá opatření, jejichž účelem je podpořit poptávku, zachránit pracovní místa a napomoci k obnově důvěry v evropské hospodářství, a za druhé jde o takzvané chytré investování, které by v delším období vyústilo ve větší růst a udržitelnou prosperitu. Plán obnovy zintenzivní a urychlí reformy, které již probíhají na základě Lisabonské strategie.
 - (2) V této souvislosti je třeba se vyvarovat takových veřejných zásahů, které by narušily plnění cíle dosáhnout cílenějších státních podpor a jejich nižšího počtu. Za určitých okolností je však zapotřebí poskytnout dočasnou státní podporu.
 - (3) Kontrolní úřad ESVO (dále jen „Úřad“) bere v úvahu, že musí být zavedeny nové nástroje, což umožní, aby pravidla státní podpory byla uplatňována způsobem, kterým se dosáhne maximální flexibility při vypořádání se s krizí, a zároveň se zachovají rovné podmínky pro všechny a zamezí se nepatřičným omezením hospodářské soutěže. Toto sdělení podrobně upravuje řadu dodatečných dočasných možností, aby státy ESVO mohly poskytnout státní podporu.
 - (4) Finanční krize těžce postihla bankovní sektor EHP a v nebyvalé míře zasáhla Island. Evropská rada zdůraznila, že i když je o veřejné intervenci třeba rozhodnout na vnitrostátní úrovni, je třeba tak učinit v koordinovaném rámci a na základě rady společných zásad Společenství ⁽²⁾. Komise okamžitě reagovala různými opatřeními. Mimo jiné přijala Sdělení o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí ⁽³⁾ a řadu rozhodnutí schvalujících podpory na záchranu finančních institucí. Úřad přijal odpovídající opatření ⁽⁴⁾.
 - (5) Dostatečný a cenově dostupný přístup k financím je základní podmínkou investic, růstu a vytváření pracovních příležitostí soukromým sektorem. Státy ESVO musí používat páky, které získaly v důsledku poskytování rozsáhlé finanční podpory bankovnímu sektoru, aby zajistily, že tato podpora nepovede pouze ke zlepšení finanční situace bank bez přínosu pro celé hospodářství. Podpora finančnímu sektoru by proto měla být náležitě zacílená, aby zaručila, že banky budou pokračovat v běžných úvěrových činnostech. Úřad to zohlední při přezkumu státních podpor poskytnutých bankám.
 - (6) Zatímco se jeví, že se situace na finančních trzích zlepšuje, je nyní pocítován úplný dopad finanční krize na reálnou ekonomiku. Závažný hospodářský pokles ovlivňuje širší ekonomiku a zasáhne domácnosti, podniky a zaměstnanost. V důsledku krize na finančních trzích banky především snižují zadluženost a jsou mnohem méně než v předešlých letech ochotné podstupovat riziko, což vede k omezování úvěrů. Tato finanční krize může vyvolat omezení dostupnosti úvěrů, pokles poptávky a hospodářskou recesi.
 - (7) Takovéto obtíže mohou ovlivnit nejen slabé společnosti, které nemají zásoby hotovosti, ale také zdravé společnosti, které budou muset čelit náhlému nedostatku nebo dokonce nedostupnosti úvěru. To se bude zejména týkat malých a středních podniků, které v každém případě čelí větším obtížím, pokud jde o přístup k financím, než větší společnosti. Takováto situace by mohla závažně ovlivnit nejen hospodářskou situaci mnoha zdravých společností a jejich zaměstnanců v krátkodobém a střednědobém výhledu, ale také by mohla mít dlouhotrvající nepříznivé účinky, protože se budoucí investice celé EHP – zejména investice do trvale udržitelného růstu a dalších cílů Lisabonské strategie – mohou opozdit nebo od nich dokonce bude nutno upustit.

⁽¹⁾ Sdělení Komise Evropské radě, KOM(2008) 800.

⁽²⁾ Závěry Rady ve složení pro hospodářství a finance (Ecofin) ze dne 7. října 2008.

⁽³⁾ Úř. věst. C 270, 25.10.2008, s. 8.

⁽⁴⁾ Viz kapitoly pokynů o použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí a o rekapitalizaci finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže, přijato dne 29. ledna 2009.

- 1.2 *Nezbytnost úzké koordinace vnitrostátních opatření podpory na úrovni EHP*
- (8) V současné finanční situaci by se státy ESVO mohly nechat zlákat k individuálnímu postupu a zejména soupeřit o dotace na podporu svých společností. Mírné zkušenosti ukazují, že takové jednotlivé akce nemusí být účinné a závažným způsobem poškozují vnitřní trh. Pokud je poskytována podpora, je při úplném zohlednění konkrétní současné hospodářské situace zásadní zajistit rovné podmínky hospodářské soutěže pro společnosti v EHP a vyvarovat se toho, aby státy ESVO soupeřily o dotace, což by bylo neudržitelné a bylo by to na škodu EHP jako celku. Úkolem politiky hospodářské soutěže je toto zajistit.
- 1.3 *Nezbytnost přechodných opatření státní podpory*
- (9) Přechodná dodatečná opatření, která jsou stanovena v těchto pokynech, sledují dva cíle: zaprvé, s ohledem na výjimečné a přechodné problémy s financováním spojené s bankovní krizí, odblokovat poskytování úvěrů bankami společností, a tím zaručit kontinuitu, pokud jde o přístup těchto společností k financím. V tomto ohledu jsou malé a střední podniky obzvláště důležité pro celkové hospodářství v EHP a zlepšení jejich finanční situace bude mít také pozitivní účinky na velké společnosti a tedy i na podporu celkového hospodářského růstu a na modernizaci v dlouhodobějším výhledu.
- (10) Druhým cílem je podpořit společnosti, aby pokračovaly v investicích do budoucnosti, zejména do trvale udržitelného hospodářského růstu. Kdyby se v důsledku současné krize měl zastavit nebo dokonce zvrátit výrazný pokrok, kterého bylo dosaženo v oblasti životního prostředí, mohlo by to případně mít dramatické následky. Z tohoto důvodu je zapotřebí poskytnout společnostem přechodnou podporu na investice do projektů v oblasti životního prostředí (které by průmyslu EHP mohly mimo jiné poskytnout technický náskok), čímž by se spojila naléhavá a nezbytná finanční podpora s dlouhodobým prospěchem pro EHP.
- (11) Tyto pokyny nejprve shrnují různorodé možnosti veřejné podpory, které již jsou státům ESVO k dispozici v rámci stávajících pravidel pro poskytování státní podpory, a poté stanoví dodatečná opatření státní podpory, která státy ESVO mohou dočasně poskytnout, aby odstranily obtíže, které v současné době mají některé společnosti, pokud jde o přístup k financím a o podporu investic sledujících cíle ochrany životního prostředí.
- (12) Úřad se domnívá, že navržené nástroje podpory jsou pro dosažení těchto cílů nejvhodnější.
2. **OBEČNÁ OPATŘENÍ HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY**
- (13) V reakci na současnou ekonomickou situaci byl přijat plán obnovy. Vzhledem k rozsahu krize potřebuje Společenství koordinovaný přístup, který bude dostatečně rozsáhlý a smělý, aby obnovil důvěru spotřebitelů i podnikatelského sektoru. Totéž platí i pro obnovu států ESVO.
- (14) Strategickými cíli plánu obnovy jsou:
- rychlá stimulace poptávky a důvěry spotřebitelů,
 - snížení lidských nákladů hospodářského poklesu a jeho dopadu na nejzranitelnější skupiny. Mnoho zaměstnanců a jejich rodin je zasaženo krizí nebo teprve budou. Mohou být přijata opatření, která lidem pomohou vyrovnat se se ztrátou zaměstnání a urychleně se navrátit na trh práce tak, aby nemuseli čelit dlouhodobé nezaměstnanosti,
 - pomoc Evropě, aby se připravila využít situace, když bude obnoven růst tak, aby evropské hospodářství bylo sladěno s požadavky konkurenceschopnosti, udržitelnosti a potřebami budoucnosti, jak je uvedeno v Lisabonské strategii. To znamená podporovat budování inovací, vytváření ekonomiky založené na znalostech a urychlení přechodu na nízkouhlíkové hospodářství, které účinně využívá zdroje.
- (15) Aby byly tyto cíle dosaženy, mají již státy ESVO k dispozici řadu nástrojů, které nejsou považovány za státní podporou. Některé společnosti mohou například čelit naléhavějším obtížím, pokud jde o přístup k financím, než jiné, čímž dochází ke zpoždění nebo dokonce ohrožení financování, které je nezbytné pro jejich růst a realizaci plánovaných investic. Za tímto účelem by státy ESVO mohly přijmout řadu obecných politických opatření, která by byla použitelná na všechny společnosti na jejich území, a v důsledku toho by se na ně nevztahovala pravidla pro poskytování státních podpor, s cílem dočasně zmírnit problémy s financováním v krátkodobém až střednědobém horizontu. Například by mohly být prodlouženy platební lhůty, pokud jde o sociální zabezpečení a podobné poplatky, nebo by mohla být zavedena opatření pro zaměstnance. Pokud se taková opatření vztahují na všechny podniky, v zásadě nepředstavují státní podporu.

- (16) Státy ESVO také mohou poskytnout finanční podporu přímo spotřebitelům, například na zbavení se starých produktů a/nebo na nákup ekologicky šetrných produktů. Pokud je taková podpora poskytnuta bez diskriminace založené na původu produktu, nepředstavuje státní podporu.
- (17) Kromě toho mohou být také na podporu malých a středních, ale také velkých podniků co nejlépe využity obecné programy Společenství, jako Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (2007–2013) zavedený rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 1639/2006/ES⁽⁵⁾ a Sedmý rámcový program Evropského společenství pro výzkum, technologický rozvoj a demonstrace (2007 až 2013) zavedený rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 1982/2006/ES⁽⁶⁾.

3. STÁTNÍ PODPORA PŘÍPUSTNÁ V RÁMCI STÁVAJÍCÍCH NÁSTROJŮ

- (18) Během posledních let Úřad výrazně zmodernizoval pravidla pro poskytování státních podpor, aby podpořil státy ESVO v úsilí lépe zaměřit veřejnou podporu směrem k udržitelným investicím, čímž se přispívá k Lisabonské strategii. V této souvislosti se klade zvláštní důraz na malé a střední podniky a na více možností, jak jim poskytnout státní podporu. Pravidla pro poskytování státních podpor byla navíc značně zjednodušena a zefektivněna nedávno přijatým obecným nařízením o blokových výjimkách⁽⁷⁾, které nyní státům ESVO nabízí širokou škálu opatření podpory s minimální administrativní zátěží. Za současné hospodářské situace jsou zejména významné tyto stávající nástroje státní podpory.
- (19) Nařízení *de minimis*⁽⁸⁾ upravené pro Dohodu o EHP upřesňuje, že opatření podpory v hodnotě do 200 000 EUR na společnost na období tří let nepředstavuje státní podporu ve smyslu Dohody o EHP. Totéž nařízení také stanoví, že záruky do výše 1,5 milionu EUR nepřesahují uvedený práh *de minimis*, a nepředstavuje tedy státní podporu. Státy ESVO tedy mohou poskytnout takové záruky bez výpočtu odpovídajícího ekvivalentu podpory a bez administrativních zatížení.
- (20) Výše uvedené obecné nařízení o blokových výjimkách představuje základní prvek pravidel pro poskytování státní podpory tím, že zjednodušuje postup poskytování státní podpory pro některá důležitá opatření podpory a posiluje směřování státní podpory na prioritní cíle EHP. Všechny předešlé blokové výjimky byly spolu s novými oblastmi (inovace, životní prostředí, výzkum a vývoj pro velké společnosti, opatření týkající se rizikového kapitálu pro malé a střední podniky) sloučeny do jediného nástroje. Ve všech případech, na které se vztahuje obecné nařízení o blokových výjimkách, mohou státy ESVO poskytnout podporu bez předchozího oznámení Úřadu. Rychlost takového postupu je tedy plně v rukou států ESVO. Obecné nařízení o blokových výjimkách je zejména důležité pro malé a střední podniky, protože stanoví zvláštní pravidla investiční podpory a podpory zaměstnanosti výlučně pro malé a střední podniky. Všechny 26 zahrnutých opatření je navíc dostupných malým a středním podnikům, což státům ESVO umožňuje podpořit malé a střední podniky během různých stádií jejich rozvoje, pomoci jim, pokud jde o přístup k financím, výzkum a vývoj, inovace, vzdělávání a školení, zaměstnanost, opatření v oblasti životního prostředí atd.
- (21) V nových pokynech pro státní podporu na ochranu životního prostředí⁽⁹⁾ se uvádí, že státy ESVO mohou státní podporu poskytnout mimo jiné v těchto případech:
- podpora společnostem, které se řídí přísnějšími normami, než jsou normy Společenství, nebo které zvyšují úroveň ochrany životního prostředí v případě, že tato norma neexistuje, ve výši až 70 % dodatečných investičních nákladů (až 80 % v oblasti ekologických inovací) pro malé podniky a až 100 % dodatečných investičních nákladů, pokud je podpora poskytnuta ve skutečně konkurenčním nabídkovém řízení, což se vztahuje dokonce i na velké společnosti; je také povoleno poskytnout podporu na včasné přizpůsobení se budoucím normám Společenství a podporu pro environmentální studie,
 - v oblasti obnovitelných zdrojů energie a kombinované výroby tepla a elektrické energie mohou státy ESVO poskytnout provozní podporu na pokrytí všech dodatečných výrobních nákladů,
 - aby bylo možné dosáhnout ekologických cílů v oblasti úspory energie a v oblasti snižování emisí skleníkových plynů mohou státy ESVO poskytnout podporu, která podnikům umožní dosáhnout úspory energie, a podporu na obnovitelné zdroje energie a kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie ve výši až 80 % dodatečných investičních nákladů pro malé podniky a ve výši až 100 % dodatečných investičních nákladů, pokud je podpora poskytnuta ve skutečně konkurenčním nabídkovém řízení.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 310, 9.11.2006, s. 15.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 412, 30.12.2006, s. 1.

⁽⁷⁾ Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách) (Úř. věst. L 214, 9.8.2008, s. 3) začleněné do Dohody o EHP v bodě 1j přílohy XV Dohody rozhodnutím č. 120/2008 ze dne 7. listopadu 2008 (Úř. věst. L 339, 18.12.2008, s. 111 a dodatek EHP č. 79, 18.12.2008), e.i.f. 8.11.2008.

⁽⁸⁾ Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2007 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu *de minimis* (Úř. věst. L 379, 28.12.2006, s. 5), začleněné do Dohody o EHP v bodě 1ea přílohy XV Dohody rozhodnutím č. 29/2007 (Úř. věst. L 209, 9.8.2007 s. 52 a dodatek EHP č. 38, 9.8.2007, s. 34), e.i.f. 28.4.2007.

⁽⁹⁾ Aktualizované znění Pokynů pro státní podporu je k dispozici na internetové stránce Úřadu: http://www.efstasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/state_aid_guidelines

- (22) Úřad dne 7. února 2007 přijal nové pokyny pro státní podporu na výzkum, vývoj a inovace. Tento dokument obsahuje nová ustanovení o inovacích, která jsou speciálně zaměřena na malé a střední podniky a která také lépe odpovídají zaměření podpory na tvorbu zaměstnanosti a růstu v souladu s Lisabonskou strategií. Státy ESVO mohou státní podporu poskytnout mimo jiné v těchto případech:
- podpora projektů v oblasti výzkumu a vývoje, zejména podpora základního výzkumu ve výši až 100 % způsobilých nákladů a podpora aplikovaného výzkumu ve výši až 80 % pro malé podniky,
 - podpora pro mladé inovativní podniky ve výši až 1 milionu EUR a v podporovaných oblastech dokonce i více, podpora na inovační seskupení, podpora na poradenské služby a podpůrné služby v oblasti inovací,
 - podpora na vypůjčení vysoce kvalifikovaných pracovníků, podpora na studie technické proveditelnosti, podpora na inovace postupů a organizační inovace ve službách, podpora pro malé a střední podniky na náklady práv k průmyslovému vlastnictví.
- (23) Vzdělávání je dalším základním prvkem konkurenceschopnosti. Je nezbytně důležité zachovat i v době rostoucí nezaměstnanosti investice do vzdělávání, aby se rozvíjely nové schopnosti. V souladu s novým obecným nařízením o blokových výjimkách mohou státy ESVO poskytnout jak obecnou, tak i specifickou podporu na vzdělávání společností v celkové výši až 80 % způsobilých nákladů.
- (24) V roce 2008 přijal Úřad nové pokyny pro státní podporu ve formě záruk, které upřesňují, za jakých podmínek nejsou veřejné záruky na půjčky státní podporou. V souladu s těmito pokyny nejsou záruky považovány za státní podporu zejména tehdy, je-li za ně zaplacená tržní cena. Kromě toho, že nové pokyny ujasňují podmínky pro rozhodnutí o existenci podpory formou poskytnutí záruk, zavádějí také poprvé zvláštní „safe-harbour“ prémie pro malé a střední podniky, což umožňuje snadnější, ale zároveň bezpečné použití záruk s cílem posílit financování malých a středních podniků.
- (25) Nové pokyny pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků byly Úřadem přijaty dne 25. října 2006. Tyto pokyny se zaměřují na inovativní a rychle rostoucí malé a střední podniky, které jsou v centru pozornosti Lisabonské strategie. Úřad zavedl novou povolenou mezní částku „safe-harbour“ ve výši 1,5 milionu EUR na cílový malý nebo střední podnik, což představuje 50 % nárůst. Pro částky nižší, než je tato mezní hodnota, Úřad v zásadě souhlasí s tím, že chybí alternativní způsoby financování prostřednictvím finančních trhů (že tedy existuje selhání trhu). Podpora na rizikový kapitál byla navíc zahrnuta do obecného nařízení o blokových výjimkách.
- (26) Ve znevýhodněných regionech mohou státy ESVO poskytnout investiční podporu na založení nových provozoven, rozšíření stávajících provozoven nebo na diverzifikaci nových produktů podle pokynů k regionální podpoře na období 2007–2013 platných od ledna 2007.
- (27) Pokyny k regionální podpoře na období 2007–2013 také zavádí novou formu podpory s cílem poskytnout motivaci k podpoře zakládání nových podniků a k podpoře počátečních a raných fází rozvoje malých podniků v podporovaných oblastech.
- (28) Podle stávajících pokynů pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích, mohou státy ESVO také poskytnout podporu společnostem, které vyžadují veřejnou podporu. Za tímto účelem mohou státy ESVO oznámit režimy podpor na záchranu či restrukturalizaci malých a středních podniků.

4. POUŽITELNOST ČL. 61 Odst. 3 písm. B)

4.1 Obecné zásady

- (29) Ustanovení čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP stanoví, že Úřad může považovat za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP podporu, „která má napravit vážnou poruchu v hospodářství některého státu ESVO“. Toto ustanovení je totožné s čl. 87 odst. 3 písm. b) Smlouvy o ES, v souvislosti s nímž Soud prvního stupně rozhodl, že porucha musí ovlivňovat hospodářství dotčeného členského státu jako celku a nikoliv pouze jeden z jeho regionů nebo část jeho území. To je navíc v souladu s nutností striktně vykládat ustanovení o výjimkách, jako je čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Spojené věci T-132/96 a T-143/96 *Freistaat Sachsen a Volkswagen AG v. Komise* [1999] Sb. rozh. II-3663, bod 167.

- (30) Tento striktní výklad byl soustavně používán Komisí v její rozhodovací praxi ⁽¹¹⁾. Úřad rovněž přijal striktní výklad článku 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP ⁽¹²⁾.
- (31) V této souvislosti má Úřad za to, že současná globální krize vyžaduje kromě naléhavé podpory finančnímu systému výjimečné politické reakce.
- (32) Všechny státy ESVO budou krizí dotčeny, i když různými způsoby a v různé míře, a je pravděpodobné, že vzroste nezaměstnanost, poklesne poptávka a zhorší se fiskální situace.
- (33) Vzhledem k závažnosti současné finanční krize a jejímu dopadu na celkové hospodářství států ESVO má Úřad za to, že jsou na omezenou dobu odůvodněné určité kategorie státní podpory, aby se odstranily tyto potíže, a že tyto podpory mohou být považovány za slučitelné s fungováním Dohody o EHP na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody.

4.2 Slučitelnost nižší částky podpory

4.2.1 Stávající právní rámec

- (34) V článku 2 nařízení *de minimis* ⁽¹³⁾ upraveného pro Dohodu o EHP se uvádí, že:

„Splňují-li opatření podpory podmínky stanovené v odstavcích 2 až 5 tohoto článku, má se za to, že nespĺňují všechna kritéria čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP a nepodléhají proto oznamovací povinnosti podle článku 2 části II protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru.

Celková výše podpory *de minimis* poskytnuté jednomu podniku nesmí v kterémkoli tříletém daňovém období přesáhnout částku 200 000 EUR. Celková výše podpory *de minimis* poskytnuté jednomu podniku činnému v odvětví silniční dopravy nesmí v kterémkoli tříletém daňovém období přesáhnout částku 100 000 EUR. Tyto stropy se uplatní nezávisle na formě podpory nebo jejím sledovaném cíli a nezávisle na tom, zda je podpora poskytnutá státem ESVO zcela nebo částečně financována ze zdrojů Společenství. Období se stanoví podle roků používaných podnikem k daňovým účelům v příslušném státě ESVO“.

4.2.2 Nové opatření

- (35) Finanční krize dopadá nejen na slabé společnosti, ale také na společnosti, které budou muset čelit náhlému nedostatku nebo dokonce nedostupnosti úvěru. Zlepšení finanční situace těchto společností bude mít příznivý dopad na celé hospodářství EHP.
- (36) Proto se s ohledem na stávající hospodářskou situaci považuje za nezbytné dočasně umožnit poskytování nižší částky podpory, která však spadá do oblasti působnosti čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP, neboť přesahuje mezní hodnotu uvedenou v nařízení o podporách *de minimis*.
- (37) Úřad bude považovat takovou státní podporu za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP za předpokladu, že jsou splněny všechny tyto podmínky:
- a) podpora nepřesahuje příspěvek vyplacený v hotovosti ve výši 500 000 EUR na podnik; u všech použitých částek se musí jednat o hrubé částky, tj. před srážkou přímé daně nebo jiných poplatků; pokud se podpora poskytuje v jiné formě, než je dotace, výše podpory se rovná grantovému ekvivalentu;
 - b) podpora je poskytována v podobě režimu;
 - c) podpora se poskytuje podnikům, které nebyly ke dni 1. července 2008 v obtížích ⁽¹⁴⁾; může být poskytnuta podnikům, které k tomuto datu v obtížích nebyly, ale nyní se v obtížích nacházejí v důsledku světové finanční a hospodářské krize;

⁽¹¹⁾ Rozhodnutí Komise 98/490/ES ve věci 47/96 *Crédit Lyonnais* (Úř. věst. L 221, 8.8.1998, s. 28), bod 10.1, rozhodnutí Komise 2005/345/ES ve věci 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (Úř. věst. L 116, 4.5.2005, s. 1), body 153 a následující, a rozhodnutí Komise 2008/263/ES ve věci C 50/06 *BAWAG* (Úř. věst. L 83, 26.3.2008, s. 7), bod 166. Viz také rozhodnutí Komise ve věci NN 70/07 *Northern Rock* (Úř. věst. C 43, 16.2.2008, s. 1) a rozhodnutí Komise ze dne 4. června 2008 ve věci C 9/08 *SachsenLB*, dosud nezveřejněno.

⁽¹²⁾ Úřad nikdy neschválil podporu na základě čl. 63 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP.

⁽¹³⁾ Viz poznámka pod čarou 8.

⁽¹⁴⁾ V případě velkých podniků viz bod 2.1 pokynů pro státní podporu na restrukturalizaci podniků v obtížích. V případě malých a středních podniků viz čl. 1 odst. 7 obecného nařízení o blokových výjimkách týkajících se definice.

- d) nejedná se o podporu vývozu nebo podporu zvýhodňující domácí produkty před dováženými;
- e) tato podpora se poskytne nejpozději dne 31. prosince 2010;
- f) dotčený podnik poskytne státu ESVO před poskytnutím podpory písemné nebo elektronické prohlášení o všech ostatních podporách *de minimis* a o podporách odstavena základě tohoto opatření, které obdržel ve stávajícím fiskálním roce a ověří, že daná podpora nezvýší celkovou částku podpory, kterou dotčený podnik získá v období od 1. ledna 2008 do 31. prosince 2008, na částku přesahující mezní hodnotu 500 000 EUR;
- g) tento režim podpory se nevztahuje na podniky činné v prvovýrobě zemědělských produktů; opatření se může uplatnit na podniky činné v oblasti zpracování zemědělských produktů⁽¹⁵⁾ a jejich uvádění na trh, pokud není částka podpory stanovena na základě ceny nebo množství těchto produktů, které dotčený podnik získal od prvovýrobců nebo uvedl na trh, nebo pokud není podpora podmíněna tím, že se zcela nebo částečně předá prvovýrobcům⁽¹⁶⁾.

4.3 Podpora ve formě záruk

4.3.1 Stávající právní rámec

- (38) Cílem pokynů pro státní podporu ve formě záruk je poskytnout státům ESVO podrobné pokyny k zásadám, ze kterých Úřad zamýšlí vycházet při svém výkladu článků 61 a 62 Dohody o EHP a při jejich uplatňování v oblasti státních záruk. Tyto pokyny především upravují podmínky pro předpoklad, že se nejedná o státní podporu. Nejsou v nich stanovena kritéria slučitelnosti pro posouzení záruk.

4.3.2. Nové opatření

- (39) Aby se dále podpořil přístup k financování a snížila současná značná neochota bank riskovat, mohou záruky subvencovaných půjček na omezenou dobu představovat vhodné a dobře cílené řešení usnadňující přístup obchodních společností k financování.
- (40) Úřad bude považovat takovou státní podporu za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody za předpokladu, že jsou splněny všechny tyto podmínky:
 - a) pokud jde o malé a střední podniky, státy ESVO poskytnou snížení roční prémie, která má být zaplacená za nové záruky, o 25 % v souladu s mezní hodnotou „safe-harbour“ stanovenou v pokynech pro státní podporu ve formě záruk⁽¹⁷⁾;
 - b) pokud jde o velké společnosti, státy ESVO rovněž poskytnou snížení roční prémie (až o 15 %) za nové záruky vypočítané na základě stejné mezní hodnoty „safe-harbour“;
 - c) pokud je prvek podpory v režimech záruk vypočítán na základě metodologií, které již Úřad schválil poté, co byly oznámeny v rámci nařízení začleněného do Dohody o EHP v oblasti státní podpory⁽¹⁸⁾, státy ESVO mohou také poskytnout podobné snížení až o 25 % roční prémie, která má být vyplacena na záruky malým a středním podnikům, a až o 15 % v případě velkých společností;

⁽¹⁵⁾ V souladu s definicí v čl. 2 odst. 3 a čl. 2 odst. 4 nařízení Komise (ES) č. 1857/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na státní podporu pro malé a střední podniky působící v produkci zemědělských produktů a o změně nařízení (ES) č. 70/2001 (Úř. věst. L 358, 16.12.2006, s. 3).

⁽¹⁶⁾ Pro uplatňování ustanovení o státní podpoře v člancích 61 až 63 Dohody o EHP musí být státní podpora přidělena podnikům, jejichž předmět výroby patří mezi výrobky pokryté Dohodou o EHP. Ustanovení čl. 8 odst. 3 Dohody uvádí, že „není-li stanoveno jinak, vztahuje se tato dohoda pouze na: a) výrobky kapitol 25 až 97 harmonizovaného systému popisu a číselného označování zboží, s výjimkou výrobků uvedených v protokolu 2; b) výrobky uvedené v protokolu 3, s výhradou zvláštních opatření uvedených v tomto protokolu“. A protože zemědělské výrobky nejsou v kapitolách 25 až 97 harmonizovaného systému popisu a číselného označování uvedeny a nefigurují ani v protokolu 3 Dohody o EHP, do oblastí působnosti Dohody nespádají.

⁽¹⁷⁾ Patří sem i možnost, že státy ESVO v případě malých a středních podniků bez úvěrové historie nebo ratingu založenému na přístupu vycházejícím z rozvahy, jako jsou některé účelově založené společnosti nebo začínající společnosti, poskytnou snížení až o 25 % zvláštní „safe-harbour“ prémie, jejíž výše vyplývá z pokynů je 3,8 %.

⁽¹⁸⁾ Jako například obecné nařízení o blokových výjimkách nebo nařízení Komise (ES) č. 1628/2006 ze dne 24. října 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu (Úř. věst. L 302, 1.11.2006, s. 29) začleněné do Dohody o EHP v bodě 11 přílohy XV Dohody rozhodnutím č. 157/2006 (Úř. věst. L 89, 29.3.2007, s. 33 a dodatek EHP č. 15, 29.3.2007, s. 26), a to za předpokladu, že se schválená metodologie výslovně týká druhu záruk a druhu odpovídajících operací, o které se jedná.

- d) maximální výše půjčky nepřekračuje úhrnné roční mzdové náklady příjemce (včetně nákladů na sociální zabezpečení, jakož i náklady na zaměstnance, kteří pro společnost pracují, ale jsou na výplatní listině dodavatelů) za rok 2008. V případě společností, které byly založeny dne 1. ledna 2008 nebo později, nesmí maximální částka půjčky překročit odhadované roční mzdové náklady za první dva roky jejich činnosti;
- e) záruky se poskytnou nejpozději do dne 31. prosince 2010;
- f) záruka nepřesáhne 90 % výše půjčky;
- g) záruka se může vztahovat jak na půjčky na investice, tak na půjčky na provozní kapitál;
- h) snížení prémie za záruku se uplatňuje v období nejvíce dvou let následujících po poskytnutí záruky;
- i) podpora se poskytuje podnikům, které nebyly ke dni 1. července 2008 v obtížích ⁽¹⁹⁾; může být poskytnuta podnikům, které k tomuto datu v obtížích nebyly, ale nyní se v obtížích nacházejí v důsledku světové finanční a hospodářské krize.

4.4 Podpora ve formě subvencované úrokové sazby

4.4.1 Stávající právní rámec

- (41) Pokyny k referenčním a diskontním sazeb stanoví metodu pro výpočet referenčních sazeb založenou na roční mezibankovní nabídkové sazbě (IBOR) navýšené o marže od 60 do 1 000 bazických bodů v závislosti na úvěruschopnosti společnosti a úrovni nabízeného zajištění. Pokud státy ESVO používají tuto metodu, neobsahují úrokové sazby prvky státní podpory.

4.4.2 Nové opatření

- (42) Za současných tržních podmínek mohou mít společnosti problémy, pokud jde o přístup k financím. Úřad proto uzná, že veřejné nebo soukromé půjčky jsou poskytovány s úrokovou sazbou, která se přinejmenším rovná sazbě, kterou do druhého dne vyhláší centrální banka, a premii odpovídající rozdílu mezi průměrem roční mezibankovní sazby a průměrem sazby denně vyhlášené centrální bankou v období od 1. ledna 2007 do 30. června 2008, včetně prémie na úvěrové riziko odpovídající rizikovému profilu příjemce, jak je stanoveno v pokynech Úřadu k referenčním a diskontním sazbám.
- (43) Bude se mít za to, že prvek podpory obsažený v rozdílu mezi úrokovou sazbou a referenční sazbou definovanou v pokynech k referenčním a diskontním sazbám je na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) slučitelný fungováním Dohody o EHP za předpokladu, že jsou splněny tyto podmínky:
 - a) tato metoda se vztahuje na všechny smlouvy uzavřené do 31. prosince 2010; může se vztahovat na půjčky s libovolnou délkou trvání: snížená úroková sazba se může použít na platby úroků před dnem 31. prosince 2012 ⁽²⁰⁾; po tomto datu se na půjčky musí uplatnit úroková sazba odpovídající alespoň sazbě definované v pokynech k referenčním a diskontním sazbám;
 - b) podpora se poskytuje podnikům, které nebyly ke dni 1. července 2008 v obtížích ⁽²¹⁾; může být poskytnuta podnikům, které k tomuto datu v obtížích nebyly, ale nyní se v obtížích nacházejí v důsledku světové finanční a hospodářské krize.

4.5 Podpora na výrobu ekologicky šetrných produktů

4.5.1 Stávající právní rámec

- (44) Pokyny k referenčním a diskontním sazbám stanoví metodu pro výpočet referenčních sazeb založenou na roční mezibankovní nabídkové sazbě (IBOR) navýšené o marže od 60 do 1 000 bazických bodů v závislosti na úvěruschopnosti společnosti a úrovni nabízeného zajištění. Pokud státy ESVO používají tuto metodu, neobsahují úrokové sazby prvky státní podpory.

⁽¹⁹⁾ Viz poznámka pod čarou 14.

⁽²⁰⁾ Státy ESVO, které chtějí využít tento nástroj, musí na internetu zveřejňovat denní sazby, které stanoví centrální banka, a zpřístupnit je Úřadu.

⁽²¹⁾ Viz poznámka pod čarou 14.

4.5.2 Nové opatření

- (45) Z důvodů současné finanční krize mají společnosti také více obtíží, pokud jde o přístup k financím na výrobu ekologicky šetrnějších výrobků. Podpora formou záruky nemusí postačovat k financování nákladných projektů, jejichž cílem je zvýšit ochranu životního prostředí tím, že se již dříve platné normy přizpůsobí předpisům, které mají platit do budoucna, nebo že se půjde nad rámec těchto norem.
- (46) Úřad má za to, že tyto ekologické cíle by měly navzdory finanční krizi zůstat prioritou. Výroba ekologicky šetrnějších výrobků, včetně energeticky účinnějších výrobků, je ve společném zájmu EHP a je důležité, aby finanční krize neohrozila tento záměr.
- (47) Dodatečná opatření formou subvencovaných půjček by proto mohla podpořit výrobu ekologicky šetrných výrobků. Subvencované půjčky však mohou způsobovat závažné narušení hospodářské soutěže, a měly by tedy být omezeny na specifické situace a cílené investice.
- (48) Úřad má za to, že by státy ESVO měly mít na omezenou dobu možnost poskytnout podporu formou snížení úrokové sazby.
- (49) Úřad bude na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP považovat subvenci na úrokovou sazbu pro investiční půjčky za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP za předpokladu, že jsou splněny všechny tyto podmínky:
- a) podpora se vztahuje k investiční půjčce na financování projektů spočívajících ve výrobě nových výrobků, které výrazně zlepšují ochranu životního prostředí;
 - b) podpora je nezbytná k zahájení nového projektu; v případě již existujícího projektu může být podpora poskytnuta, pokud se to stane nezbytné k pokračování projektu z důvodů nové hospodářské situace;
 - c) podpora se poskytuje pouze projektům spočívajícím ve výrobě produktů, které zahrnují včasné přizpůsobení se budoucím normám Společenství⁽²²⁾ pro výrobky, jež zvyšují úroveň ochrany životního prostředí a nejsou ještě platné, nebo jejich překonání;
 - d) pokud jde o produkty zahrnující včasné přizpůsobení se budoucím normám Společenství na ochranu životního prostředí nebo jejich překonání, investování začíná nejpozději 31. prosince 2010 s cílem uvést produkt na trh nejméně dva roky před vstupem dané normy v platnost;
 - e) půjčky se mohou týkat nákladů na investice do hmotného či nehmotného majetku⁽²³⁾, s výjimkou půjček na investice, které mají zvyšovat kapacitu výroby o více než 3 % podílu na trhu výrobků⁽²⁴⁾, pokud v posledních pěti letech před zahájením investice zůstala průměrná roční míra růstu zjevné spotřeby na trhu EHP, posuzovaná podle údajů o hodnotě, nižší než průměrná roční míra růstu HDP v EHP za stejné pětileté referenční období;
 - f) půjčky se poskytnou nejpozději do 31. prosince 2010;
 - g) výchozím bodem pro výpočet podpory by měla být individuální sazba příjemce, vypočítaná na základě metodologie uvedené v bodu 4.4.2 těchto pokynů. Na základě této metodologie může být společnosti poskytnuto snížení úrokové sazby o:
 - 25 % pro velké společnosti,
 - 50 % pro malé a střední podniky;
 - h) subvencovaná úroková sazba se uplatní v po dobu nejdéle dvou let následujících po poskytnutí půjčky;

⁽²²⁾ Budoucí norma Společenství pro výrobky představuje závaznou normu Společenství určující úroveň, které mají být z hlediska životního prostředí dodržovány u výrobků prodávaných v Evropské unii; tato norma již byla schválena, ale zatím není platná.

⁽²³⁾ Jak je definováno v bodě 70 pokynů ke státní podpoře na ochranu životního prostředí.

⁽²⁴⁾ Definováno podle bodu 58 pokynů k regionální podpoře.

- i) snížení úrokové sazby se může použít na půjčky poskytnuté státem nebo veřejnými finančními institucemi, jakož i na půjčky poskytnuté soukromými finančními institucemi. Měla by být zajištěna nediskriminace mezi veřejnými a soukromými subjekty;
- j) podpora se poskytuje podnikům, které nebyly ke dni 1. července 2008 v obtížích ⁽²⁵⁾; může být poskytnuta podnikům, které k tomuto datu v obtížích nebyly, ale nyní se v obtížích nacházejí v důsledku světové finanční a hospodářské krize;
- k) státy ESVO musí zajistit, že podpora není přímo nebo nepřímo převedena na finanční subjekty.

4.6 Opatření týkající se rizikového kapitálu

4.6.1 Stávající právní rámec

- (50) Pokyny pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků, stanoví podmínky, za kterých může být státní podpora investic rizikového kapitálu považována za slučitelnou s fungováním Dohody o EHP v souladu s čl. 61 odst. 3 Dohody o EHP.
- (51) Na základě zkušenosti získané při uplatňování pokynů pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků má Úřad za to, že v EHP neexistuje obecné riziko selhání kapitálového trhu. Úřad nicméně souhlasí s tím, že existují mezery trhu, pokud jde o některé typy investic a některá stadia vývoje podniků, jejichž důsledkem je nedokonale sladění nabídky a poptávky po rizikovém kapitálu, což může být obecně popsáno jako nedostatek vlastního kapitálu.
- (52) Bod 4.3 těchto pokynů stanoví, že pro finanční tranše nepřevyšující částku 1,5 milionu EUR na cílový malý nebo střední podnik na každé období dvanácti měsíců existuje za určitých podmínek domněnka selhání trhu, které státy ESVO nemusí prokazovat.
- (53) Bod 5.1 písm. a) těchto pokynů stanoví: „Úřad si je vědom stálých výkyvů na trhu rizikového kapitálu a nedostatku vlastního kapitálu v průběhu určitého časového období, jakož i různé míry, v jaké jsou podniky dotčeny selháním trhu v závislosti na jejich velikosti, fázi vývoje podniku a hospodářském odvětví. Úřad je proto připraven zvážit, zda prohlásí opatření týkající se rizikového kapitálu, která umožňují investiční tranše překračující mezní částku ve výši 1,5 milionu EUR na podnik a rok, za slučitelná s fungováním Dohody o EHP, za předpokladu, že jsou předloženy nezbytné důkazy o selhání trhu.“

4.6.2 Přechodné upravení stávajících pravidel

- (54) Otřesy na finančních trzích negativně ovlivnily trh s rizikovým kapitálem pro malé a střední podniky ve stadiu raného rozvoje tím, že se omezila dostupnost rizikového kapitálu. Vzhledem k tomu, že se v současné době značně zvýšilo vnímání rizika spojeného s rizikovým kapitálem, což souvisí i s nejistotou vyplývající z možnosti nižšího očekávaného výtěžku, investoři mají v současnosti tendenci investovat do bezpečnějších aktiv, jejichž rizika lze oproti aktivitám souvisejícím s investicemi rizikového kapitálu lépe posoudit. V současné době se navíc ukázalo, že investory odrazuje také nelikvidní povaha investic rizikového kapitálu. Existují důkazy o tom, že následná omezená likvidita za současných podmínek na trhu zvýšila nedostatek vlastního kapitálu malých a středních podniků. Považuje se proto za vhodné dočasně zvýšit mezní hodnotu „safe-harbour“ pro investice rizikového kapitálu, aby se reagovalo na zvýšený nedostatek vlastního kapitálu a aby se dočasně snížil procentní podíl minimální účasti soukromých investorů na 30 % v případě opatření určených pro malé a střední podniky v nepodporovaných oblastech.
- (55) V souladu s tím se na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP se následujícím způsobem do 31. prosince 2010 dočasně upravují některé limity stanovené v pokynech pro státní podporu investic rizikového kapitálu do malých a středních podniků:
 - a) pro účely bodu 4.3.1 se nejvyšší přípustné finanční tranše zvyšují na 2,5 milionu EUR z 1,5 milionu EUR na cílový malý nebo střední podnik na každé období dvanácti měsíců;
 - b) pro účely bodu 4.3.4 činí minimální výše financování investic zajištěného soukromými investory 30 % ve všech případech;
 - c) ostatní podmínky upravené v pokynech zůstávají použitelné;

⁽²⁵⁾ Viz poznámka pod čarou 14.

d) tato dočasná úprava uvedených pokynů se nepoužije na opatření týkající se rizikového kapitálu, na která se vztahuje obecné nařízení o blokových výjimkách;

e) státy ESVO mohou přizpůsobit schválené režimy s ohledem na dočasnou úpravu stávajících pravidel.

4.7 Kumulace

(56) Stropy podpory stanovené těmito pokyny se uplatní bez ohledu na to, zda je podporovaný projekt zcela financován ze státních prostředků nebo zda je částečně financován z prostředků Společenství.

(57) Dočasná opatření podpory upravená těmito pokyny nelze kumulovat s podporou spadající do působnosti nařízení *de minimis*, která se týká stejných způsobilých nákladů. Získal-li podnik podporu *de minimis* před vstupem tohoto dočasného rámce v platnost, částka obdržená v rámci opatření, na která se vztahuje bod 4.2 těchto pokynů, a získaná podpora *de minimis* nesmí v období od 1. ledna 2008 do 31. prosince 2010 přesáhnout částku 500 000 EUR. Částka podpory *de minimis*, která byla získána ode dne 1. ledna 2008, se odečte od částky slučitelné podpory poskytnuté za stejným účelem podle bodů 4.3, 4.4, 4.5 nebo 4.6.

(58) Dočasná opatření podpory lze kumulovat s jinou slučitelnou podporou nebo s dalšími formami financování Společenství za předpokladu, že je dodržena maximální míra podpory uvedená v příslušných pokynech nebo v nařízení o blokových výjimkách.

5. ZJEDNODUŠUJÍCÍ OPATŘENÍ

5.1 Krátkodobé pojištění vývozních úvěrů

(59) Pokyny ke krátkodobému pojištění vývozních úvěrů stanoví, že obchodovatelná rizika nemohou být pokryta pojištěním vývozních úvěrů s podporou států ESVO. Obchodovatelná rizika jsou obchodní a politická rizika veřejných i neveřejných dlužníků, kteří mají sídlo v zemích uvedených v příloze pokynů, s maximální dobou trvání rizika kratší než dva roky. Rizika týkající se dlužníků, kteří mají sídlo v členských státech EU, ve státech ESVO a v šesti dalších členských státech OECD, jsou považována za obchodovatelná.

(60) Úřad má za to, že v důsledku současné finanční krize neexistuje nedostatek kapacit v oblasti pojištění nebo zajištění ve všech státech ESVO, ale nelze vyloučit, že v některých zemích by mohlo být přechodně nedostupné pokrytí obchodovatelných rizik.

(61) V odstavcích 9 až 13 bodu 4 výše uvedených pokynů se uvádí:

„za takovýchto okolností mohou být tato dočasně neobchodovatelná rizika pojištěna veřejným nebo veřejně podporovaným pojistitelem vývozních úvěrů, který kryje neobchodovatelná rizika na účet státu nebo s jeho zárukou. V takovém případě by měl pojistitel, pokud je to možné, sjednotit pojistné sazby pro takováto rizika s pojistnými sazbami, které si za srovnatelná rizika účtují soukromí pojistitelé vývozních úvěrů.

Každý stát ESVO, který má v úmyslu použít únikovou doložku, by měl o tomto záměru neprodleně informovat Kontrolní úřad ESVO. Oznámení by mělo obsahovat zprávu o trhu dokládající, že nezbytné krytí rizik není na soukromém trhu pojištění k dispozici, a zdůvodnit použití této únikové doložky důkazy předloženými dvěma velkými, známými mezinárodními soukromými pojistiteli vývozních úvěrů a jednoho vnitrostátního pojistitele úvěrů. Důkaz o nedostupnosti krytí na soukromém pojišťovacím trhu může být případně prokázán ve zprávě o trhu od nezávislého konzultanta, který je Kontrolním úřadem považován za spolehlivého a nestranného. Toto oznámení by mělo kromě toho obsahovat popis podmínek, které veřejný nebo veřejně podporovaný pojistitel vývozních úvěrů hodlá použít ke krytí daných rizik.

Kontrolní úřad do dvou měsíců od přijetí oznámení přezkoumá, zda je použití únikové doložky v souladu s výše uvedenými podmínkami a zda je slučitelné s Dohodou o EHP.

Pokud Kontrolní úřad dospěje k závěru, že podmínky pro použití únikové doložky jsou splněny, je její rozhodnutí o slučitelnosti omezeno na dva roky od data vydání rozhodnutí za předpokladu, že tržní podmínky odůvodňující použití této únikové doložky zůstanou po tuto dobu nezměněny.

Kromě toho po konzultaci s ostatními státy ESVO může Kontrolní úřad provést revizi podmínek pro použití únikové doložky; může rovněž rozhodnout o jejím přerušování nebo nahrazení jiným vhodným systémem“.

- (62) Tato ustanovení, použitelná na velké společnosti i malé a střední podniky, jsou v současné hospodářské situaci vhodným nástrojem, pokud mají státy ESVO za to, že krytí rizik není na soukromém trhu pojištění k dispozici, pokud jde o některá obchodovatelná úvěrová rizika a/nebo o některé zájemce o ochranu před riziky.
- (63) Aby se zrychlil postup pro státy ESVO, má Úřad v této souvislosti za to, že do 31. prosince 2010 mohou státy ESVO prokázat mezeru na trhu tím, že poskytnou dostatečný důkaz o neexistenci krytí rizik na soukromém trhu pojištění. Použití únikové doložky bude v každém případě odůvodněno, pokud:
- buď velký známý mezinárodní soukromý pojistitel vývozních úvěrů a vnitrostátní pojistitel úvěrů poskytnou důkazy o neexistenci takového krytí, nebo
 - alespoň čtyři zavedení vývozci ze států ESVO poskytnou důkazy o tom, že pojistitelé tyto specifické operace odmítli.
- (64) Úřad v úzké spolupráci s dotčenými státy ESVO zajistí na základě oznámení urychlené přijetí rozhodnutí.

5.2 Zjednodušení postupů

- (65) Opatření státní podpory uvedená v těchto pokynech musí být oznámena Úřadu. Úřad je nad rámec hmotněprávních opatření stanovených v těchto pokynech zavázán zajistit v souladu s těmito pokyny rychlé schvalování opatření podpory, která se vztahují k současné krizi, za předpokladu, že mu příslušné státy ESVO poskytnou úzkou spolupráci a úplné informace.
- (66) Tento závazek doplňuje probíhající proces, kdy Komise v současnosti připravuje návrhy řady zlepšení obecných postupů týkajících se státních podpor, aby konkrétně umožnila rychlejší a účinnější rozhodování v úzké spolupráci s členskými státy. Tento obecný balíček zjednodušujících opatření by měl zejména zakotvit společný závazek Komise a členských států dosáhnout efektivnějších a předvídatelnějších postupů v každém stádiu vyšetřování v oblasti státních podpor a umožnit rychlejší schválení jednoznačných případů.

6. MONITOROVÁNÍ A PODÁVÁNÍ ZPRÁV

- (67) Rozhodnutí č. 195/04/KOL ze dne 14. července 2004 o prováděcích ustanoveních uvedených v článku 27 části II protokolu 3 k Dohodě o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 1 části I protokolu 1 k Dohodě o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora požaduje, aby státy ESVO předkládaly Úřadu výroční zprávy.
- (68) Státy ESVO musí do 31. července 2009 poskytnout Úřadu seznam režimů, které byly zavedeny na základě těchto pokynů.
- (69) Státy ESVO musí zajistit vedení podrobné evidence o podpoře poskytnuté na základě těchto pokynů. Tato evidence musí obsahovat všechny informace potřebné k ověření, že byly dodrženy všechny nezbytné podmínky, musí být uchovávána po dobu deseti let a předložena Úřadu na základě jeho žádosti. Státy ESVO musí zejména získat informace o tom, že příjemcem podpory týkající se opatření uvedených v bodech 4.2, 4.3, 4.4 a 4.5 nebyly ke dni 1. července 2008 podniky v obtížích.
- (70) Kromě toho by státy ESVO měly do 31. října 2009 předložit zprávu o opatřeních provedených na základě těchto pokynů. Zpráva by především měla poskytnout údaje o tom, že je zapotřebí, aby Úřad ponechal v platnosti opatření uvedená v těchto pokynech i po 31. prosinci 2009, jakož i podrobné informace o přínosech subvencovaných půjček pro životní prostředí. Státy ESVO musí rovněž poskytnout tyto informace pro každý následující rok, během kterého se tyto pokyny budou uplatňovat, a to do 31. října každého roku.
- (71) Úřad může vyžadovat dodatečné informace týkající se poskytnuté podpory, aby zkontroloval, zda byly splněny podmínky stanovené rozhodnutím Úřadu o schválení podpory.

7. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

- (72) Úřad tyto pokyny uplatňuje od data jejich přijetí. Tyto pokyny jsou odůvodněny současnými výjimečnými a přechodnými problémy v oblasti financování, které souvisí s krizí v bankovním sektoru, a po 31. prosinci 2010 nebudou uplatňovány. Po konzultaci se státy ESVO může Úřad tyto pokyny před tímto datem na základě významných úvah týkajících se politiky hospodářské soutěže nebo ekonomických úvah přezkoumat. Pokud by to bylo užitečné, může Úřad také poskytnout další objasnění jeho přístupu k jednotlivým otázkám.
- (73) Úřad používá ustanovení těchto pokynů na všechna oznámení týkající se rizikového kapitálu, o kterých musí rozhodnout po schválení těchto pokynů, a to i když tato opatření byla oznámena před přijetím těchto pokynů.
- (74) V souladu s pokyny o použitelných pravidlech pro posouzení protiprávní státní podpory Úřad v případě neoznámené podpory použije:
- a) tyto pokyny, pokud podpora byla poskytnuta po schválení těchto pokynů;
 - b) použitelné pokyny, pokud byla podpora přiznána ve všech ostatních případech.
- (75) Úřad v úzké spolupráci s dotčenými státy ESVO zajistí urychlené přijetí rozhodnutí, pokud je podáno úplné oznámení o opatřeních uvedených v tomto dokumentu. Státy ESVO by měly informovat Úřad o svých záměrech a oznámit plány zavést takováto opatření co nejdříve a co nejsrozumitelnějším způsobem.
- (76) Úřad chce připomenout, že jakékoli procedurální zjednodušení zcela závisí na předkládání jasných a úplných oznámení.
-

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2011 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 100 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	770 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	400 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	300 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

